

TEM-analyyseja

60/2014

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TYÖMARKKINAENNUSTE

Syksy 2014

Johanna Alatalo – Hanna Hämäläinen –
Tallamaria Maunu

ISSN 1797-5271

ISBN 978-952-227-837-1

Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste

Syksy 2014

Johanna Alatalo – Hanna Hämäläinen – Tallamaria Maunu

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Employment and the Economy

Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki, lokakuu 2014

JOHANNA ALATALO – HANNA HÄMÄLÄINEN – TALLAMARIA MAUNU: TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TYÖMARKKINAENNUSTE, SYKSY 2014

Saatteeksi: Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteensa keväällä ja syksyllä. Ennusteen tarkoituksena on muodostaa ministeriön asiantuntijanäkemyks lähiajan kehityksestä ja toimia siten sekä oman politiikkavalmistelun taustana että markkinainformaationa muille käyttäjille. Talouskehityksen osalta käydään läpi eri ennustelaitosten tuloksia. Työmarkkinaennustemme laatimisessa nojataan valtionvarainministeriön talousennusteeseen. Ennusteen painopistealue on oman työmarkkinaennusteen laatiminen. Tässä hyödynnetään myös muuta työ- ja elinkeinohallinnossa tehtävää työtä, kuten aluetalousskatsauksia ja rekrytointiongelmien seurantatietoja. Ennuste julkaistaan TEM analyysseja -verkkojulkaisuna ministeriön julkisella palvelimella.

Ennusteen ovat laatineet *Johanna Alatalo, Hanna Hämäläinen ja Tallamaria Maunu*

Keskeiset tulokset

1. Talouskehitys

- Globaalitalouskehitys on ristiriitaista ja näkymät epävarmoja.
- Suomessa talouskasvu ei käynnisty vielä vuonna 2014 ja jää vaatimattomaksi myös vuonna 2015.

2. Työvoiman kysyntä ja sen kehitys

- Työvoiman kysyntä vähenee 14 000 hengellä vuonna 2014. Vuonna 2015 työvoiman kokonaiskysyntä kohenee vain hieman, 6 000 hengellä.
- Työllisyys on laskenut voimakkaasti teollisuudessa vuonna 2014 (-15 000). Vuonna 2015 pudotusta on jo selvästi vähemmän (- 7 000).
- Työvoiman kysyntä rakentamisessa laskee 7 000:lla vuonna 2014, ja hieman (-2 000) vielä vuonna 2015.
- Työllisyys palveluissa kasvaa hieman sekä vuonna 2014 (+8 000) että vuonna 2015 (+14 000).

3. Työvoiman tarjonta ja sen kehitys

- Työvoiman tarjonta vähenee vuonna 2014 noin 3 000 hengellä. Heikko työmarkkinatilanne lisää piilo-työttömyyttä. Parhaassa työiässä olevien siirtymien työvoiman ulkopuolelle tasaantuu, mutta ikärakenteen muutokset vaikuttavat nuoreen ja ikääntyneeseen työvoimaan.
- Vuonna 2015 työvoiman tarjonta alkaa hieman kasvaa, samalla kun osa työnhausta luopuneista palaa työmarkkinoille työvoiman kysynnän hieman elpyessä.

4. Työttömyyden rakenne ja työmarkkinoiden kohtaanto

- Työttömien työnhakijoiden määrä on 330 000 henkilöä vuonna 2014 ja 340 000 henkilöä vuonna 2015. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kuukautta työttömänä työnhakijana olleita henkilöitä on 93 000 vuonna 2014 ja 100 000 vuonna 2015.
- Työttömyys on pitkittynyt ja pitkäaikaistyöttömyys kasvanut. Syyskuussa 2014 keskimääräinen työttömyyden kesto oli 50 viikkoa. Huolestuttavin tilanne on yli 55-vuotiailla työttömillä työnhakijoilla, joiden työttömyyden kesto syyskuussa 2014 oli keskimäärin 91 viikkoa. Vaikeasti työllistyvien määrä on kasvanut 170 000 henkilöön.
- TE-toimistoihin ilmoitettujen uusien avointen työpaikkojen määrä on laskenut ja työpaikkojen täyttyminen hidastunut. Avoimien paikkojen kehityksestä voidaan tehdä tulkinta, että osa avatuista paikoista jää täyttämättä. Syynä voi olla työnantajien varovaisuus heikossa suhdannetilanteessa.

5. Työllisyys- ja työttömyysasteet

- Työllisyysaste on tänä vuonna 68,5 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna 68,9 prosenttiin.
- Työttömyysaste nousee 8,6 prosenttiin 2014 ja pysyy samalla tasolla myös vuonna 2015.

Asiasanat: Talouskehitys, suhdanteet, työmarkkinat, työttömyys, työvoiman saatavuus

Key results

1. Economic prospects

- Global economic growth is contradictory and prospects are uncertain.
- Economic growth will not emerge in Finland in 2104 and growth will be moderate in 2015.

2. Demand for labour and its development

- The demand for labour in 2014 will decrease by 14 000 persons. In 2015 the labour demand will recover only slightly, by 6 000 persons,
- Employment in industry has been strongly decreasing in 2014 (-15 000). In 2015 the reduction will be clearly lower (-7 000).
- The labour demand in construction will decrease by 7 000 in 2014, and slightly more (-2 000) in 2015.
- Employment in services will increase slightly both in 2014 (+ 8 000) and in 2015 (+ 14 000).

3. Labour supply and its development

- Labour supply will decline during 2014 - approximately 3 000 person. Weak demand of labour force will increase disguised unemployment. Transition outside labour force among middle-aged population will calm down, but changes in the age structure will affect young and older labour force.
- Year 2015 labour supply will increase slightly also due to increased activity when the market began recover slightly.

4. Unemployment structure and matching in the labour market

- The number of the registered unemployed will grow to 330 000 in 2014 and up to 340 000 in 2015. Long-term unemployment, i.e. the number of persons unemployed for more than 12 months, will be 93 000 in 2014 and 100 000 in 2015.
- Unemployment spells have lengthened and long-term unemployment has risen. In September 2014, the average unemployment spell length was 50 weeks. The situation of over 55-year-old persons is the most worrisome: their average unemployment spell length was 91 weeks. The number of hard-to-place job-seekers has risen to 170 000.
- The number of new vacancies in Employment and Economic Development Offices has decreased and vacancy filling times have lengthened. An interpretation of the development of vacancies is that some of the vacancies are not actually filled. This may be because employers are wary in the weak economic climate.

5. Employment rate and unemployment rate

- Employment rate will be 68.5 % this year, but it will increase to 68.9 % in the next year.
- Unemployment rate will increase to 8.6 % in 2014 and it will remain at the same level in 2015.

Key words: Economic development, business cycles, labour market, unemployment, labour availability

SISÄLTÖ

1. EI VIELÄKÄÄN KÄÄNNETTÄ PAREMPAAN	1
2. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ: POSITIIVINEN KÄÄNNE EHKÄ 2015?.....	2
3. TYÖVOIMAN TARJONTA MUKAUTUU KYSYNNÄN MUUTOKSIIN	10
4. TYÖTTÖMYYYDEN RAKENNE VAIKEUTUU	15
5. TYÖVOIMATASE.....	23
LIITTEET: KUVIOT	25
LIITETAULUKKO	28
TEM-analyysejä –verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt.....	29

1. EI VIELÄKÄÄN KÄÄNNETTÄ PAREMPAAN

Globaali talouskehitys näyttää kaksijakoiselta. Yhdysvalloissa kasvu on vahvistunut. Kiinassa näkymät ovat lyhyellä aikavälillä vakaat – haasteita on kuitenkin edessä pidemmällä aikavälillä. Japanin näkymät ovat edelleen melko vaimeat. Nähtäväksi jää, miten uusi politiikka tuottaa tuloksia keskipitkällä aikavälillä. Venäjän talouskasvu alkoi heiketä jo ennen Ukrainan kriisiä ja näkymät ovat nyt entistä heikommat. Venäjän geopolitiittinen epävarmuus heikentää investointeja ja voi pitää kasvun vaatimattomana myös hieman pidemmällä aikavälillä.

Euroopassa kasvu on useimmissa maissa joko heikkoa tai jopa negatiivista. Vahvinta talouskasvu on lähivuosina Iso-Britanniassa, Puolassa, Liettuassa ja Latviassa - paljolti eri syistä. Sekä Saksa että Ruotsi ovat vältäneet negatiivisen talouskasvun viime vuosina. Ennusteiden mukaan kasvu vahvistuu hieman molemmissa vuosina 2014–2015 vuoteen 2013 verrattuna – mutta on silti vaisua. Niinpä edes Euroopan ”talousveturi” Saksa ei pysty vetämään euroaluetta kunnolliseen kasvuun. Suurista euromaista tuotanto on supistumassa Italiassa ja Ranskassa.

Kaiken kaikkiaan useissa Suomen keskeisissä vientimaissa kasvun ennustetaan kuitenkin olevan joko hyvällä tasolla (USA, Kiina), positiivista (Saksa, Ruotsi) tai mahdollisesti juuri ja juuri positiivista (Venäjä). Tästä huolimatta Suomen näkymät ovat kaikkia keskeisiä vientimaitamme heikommat. Osin kyse on siitä, että investointien taso ei useissa maissa ole kovin korkea edelleenkään, osin taas suhdannetilanteesta riippumattomasta rakennemuutoksesta sekä kilpailukyyn ja markkina-osuuksien menetyksestä. Toki myös Venäjän tilanteen vaikutus on Suomessa suurempi kuin keskeisissä kilpailijamaissamme.

Suomessa talouskasvun on jo pidemmän aikaa odotettu käynnistyvän viennin vetämänä. Niin ei kuitenkaan edelleenkään ole käynyt. Alkuvuodesta nähtiin orastavia positiivisia merkkejä, kuten uusien tilausten pientä kasvua, mutta sen jälkeen muut positiiviset indikaattorit ovat jääneet vähiin. Kasvun kuitenkin odotetaan – ennemmin tai myöhemmin – käynnistyvän viennin vetämänä. Mitään voimakasta viennin ja BKT:n kasvua ei odoteta siinäkään vaiheessa, kun käänne lopulta nähdään.

Meneillään on kolmas perättäinen vuosi, jolloin investoinnit vähenevät. Valtionvarainministeriön ennusteen mukaan investoinnit kasvavat kuitenkin 2015 ja 2016 rakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien kautta. Tänä vuonna julkiset investoinnit eivät kasva lainkaan ja parina seuraavanakin hyvin vähän. Kulutuksen kasvu puolestaan on ollut lähes olematonta jo 2012 lähtien ja tulee ennusteiden mukaan olemaan hyvin vähäistä myös parina seuraavana vuonna. Yksityistä kulutusta on rajoittanut se, että kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot ovat laskeneet vuosina 2012–2013. Niiden ennustetaan polkevan paikallaan vuosina 2014–2015 ja kasvavan hieman vasta 2016. Merkittävin yksityisen kulutuksen heikkouteen liittyvä tekijä on työllisyystilanne – jonka odotetaan edelleen heikkenevän.

Ennustelaitokset ovat yleisesti syksyn aikana – jälleen kerran - heikentäneet aiempia BKT-ennusteitaan. Niin myös valtionvarainministeriö (VM), joka ennustaa BKT:n kasvun vuonna 2014 olevan nolla ja 2015 vaatimatonta eli 1,2 %¹. Näillä oletuksilla on ilmeistä, että työllisyystilanne on edelleen heikkenemässä.

¹ Talouskatsausta varten on käyty läpi eri ennustelaitosten laatimat suhdanne-ennusteet – työmarkkinaennusteen lähtökohtana on valtionvarainministeriön uusin suhdanne-ennuste syyskuulta 2014.

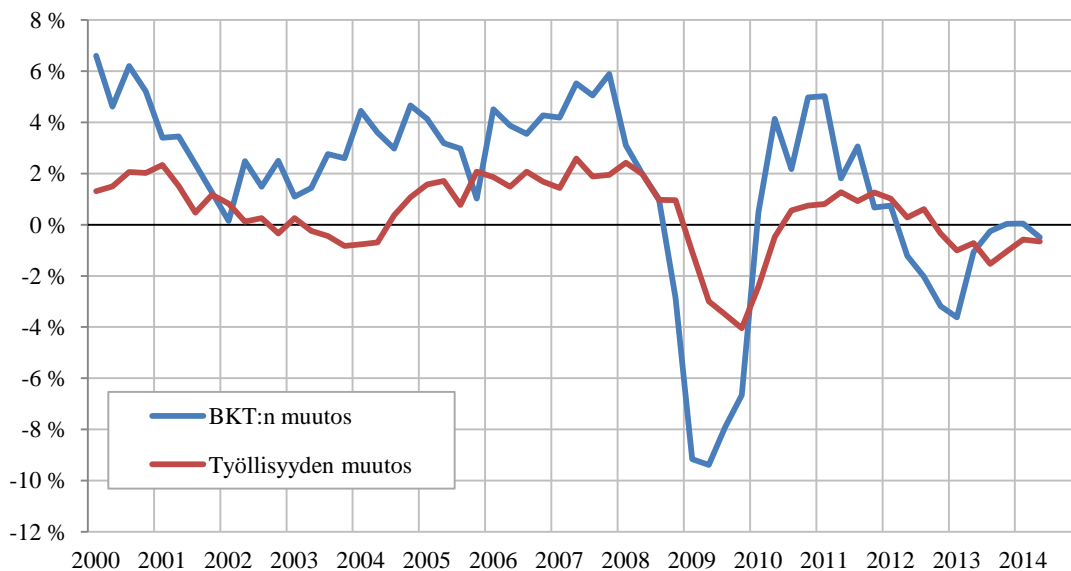
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20140915Taloud/name.jsp

2. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ: POSITIIVINEN KÄÄNNE EHKÄ 2015?

Työllisten määrä laskee yhä vuonna 2014

Talouden käänne kasvuun on siirtynyt toistuvasti jo parin vuoden ajan. Nyt yksikään ennustelaitos ei ennusta talouskasvua vuodelle 2014. Vuoden 2015 osalta eri ennustelaitosten näkemykset ovat samansuuntaisia eli kasvu jää vaatimattomaksi tai erittäin vaatimattomaksi. Kuluven vuoden kaksi ensimmäistä neljännestä (BKT markkinahintaan) olivat heikkoja. Siten jo se, että päästäisiin tämän vuoden osalta VM:n ennustamaan nollakasvuun, edellyttää, että vuoden jälkipuolisko tai ainakin viimeinen neljännes olisivat selvästi positiivisia. Joka tapauksessa tämän vuoden työvoiman kysyntää heikentää myös se tosiasia, että vuonna 2013 BKT:n muutos oli selvästi negatiivinen, -1,2 %. Alla olevasta kuviosta näkee selvästi, kuinka 2013 lopulla näytti siltä, että BKT:n muutos olisi kääntymässä positiiviseksi. Niin melkein kävi, mutta vain melkein.

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen ja työllisyyden muutos, edellisen vuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus ja Kansantalouden tilinpito

Keväällä 2014 oli toisaalta merkkejä globaalin taloustilanteen pienestä piristymisestä joissakin maissa – ja samalla alkoivat huolenaiheet mm. Ukrainan kriisin aiheuttamasta epävarmuudesta. Epävarmuus yhdessä muutenkin heiveröisen talouskehityksen kanssa pitää mm. investoinnit Euroopassa alhaisina. Euroopassa kasvun odotetaan kaikesta huolimatta käynnistyvän tänä vuonna, tosin hyvin vaatimattomana. Kuten yleensäkin, Suomen talous reagoi vähän viiveellä globaaliin taloustilanteeseen. Nyt kysymys ei kuitenkaan ole pelkästään tavanomaisesta investointihyödykkeitä tuottavan maan ongelmasta, vaan myös siitä, että olemme menettäneet kilpailukykyämme ja markkinaosuusiamme. Niinpä nopeaa ja voimasta vientivetoista kasvua ei ole odotettavissa; ennusteiden mukaan vaatimaton tulevien vuosien kasvu on silti paljolti viennin varassa.

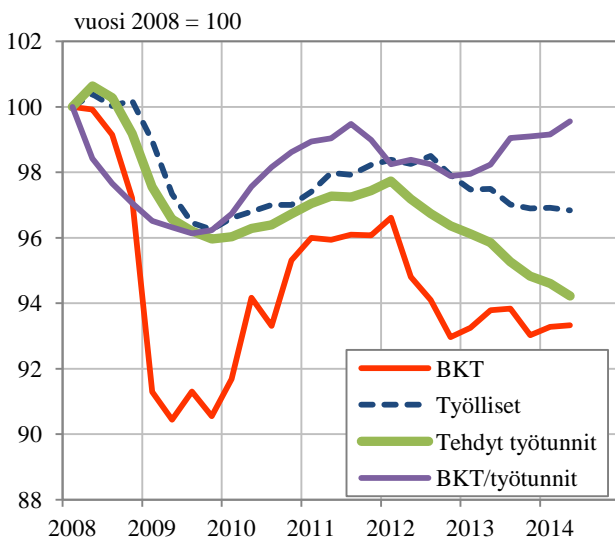
Taloustilanteen paranemista joudutaan Suomessa edelleen odottamaan. Työllisten määrä tulee siis edelleen laskemaan vuonna 2014, ennusteemme mukaan noin 14 000 hengellä. Edellisvuonna työllisyyden lasku oli kuitenkin tätäkin suurempi. Juuri nyt työllisyyden lasku näyttäisi siis olevan hidastumassa.

Riittääkö talouskasvu parantamaan työllisyyttä 2015?

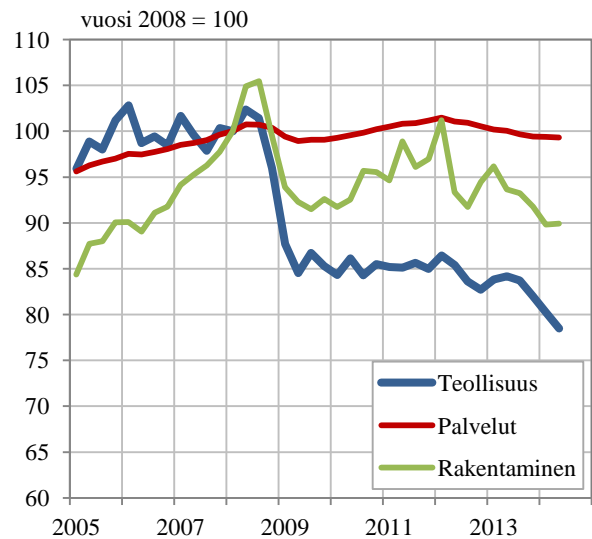
Kaikki ennustelaitokset ennustavat pientä tai hyvin pientä talouskasvua vuodelle 2015. Olennainen kysymys työllisyyden kannalta on se, riittääkö ennustettu kasvu kääntämään työllisyyden kasvuun vuonna 2015 vai nähdäänkö käänne vasta vuonna 2016?

Kun talouskasvu on riittävän vahvaa, työllisyyden voi odottaa kääntyvän kasvuun noin puolen vuoden viiveellä siitä kun talouskasvu käynnistyy. Vahvaa talouskasvua ei kuitenkaan ole näkyvissä. Päinvastoin; vuosille 2014 ja 2015 ennustettu vaatimaton kasvu on niin heikkoa, että kasvu jää reilusti alle niin sanotun työllisyyden kasvukynnyksen. Näin on siitä huolimatta, että pidemmällä aikavälillä tarkasteluna kasvukynnys on palveluvaltaistumisen vuoksi alentunut². Toisaalta vuoden 2015 työvoiman kysyntään heijastuu vielä tämän vuoden nollakasvu.

Kuvio 2. BKT:n, työtuntien ja työllisten muutos

Kuvio 3. Työtuntien muutos päätoimialoittain

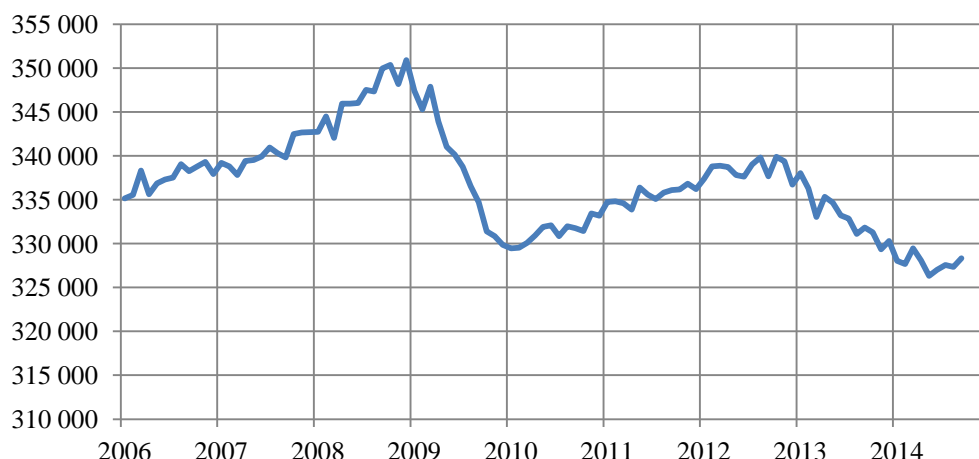

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus ja Kansantalouden tilinpito

BKT:n kehityksessä ei vielä ole nähtävissä positiivista käännettä. Sen sijaan vuodesta 2013 lähtien tuottavuus (arvonlisä/työtunnit kuviossa 2) näyttäisi hieman parantuneen. Tuottavuuskuilua on siis alettu hieman kuroa kiinni – BKT on nyt laskenut hitaammin kuin työtuntien määrä. Sitä on kuitenkin vaikea tulkita varsinaisesti hyväksi uutiseksi. Samalla on kuitenkin niin, että niin kauan kuin taloudessa on merkittävä tuottavuuskuilu, ei ole edellytyksiä millekään merkittävälle työllisyyden kasvulle. Talouskasvun käynnistyessä nyt kuitenkin olisi edellytyksiä sille, että työllisyys voisi pienen viiveen jälkeen kääntyä kasvuun. Evidenssi talouskasvusta vain edelleen puuttuu.

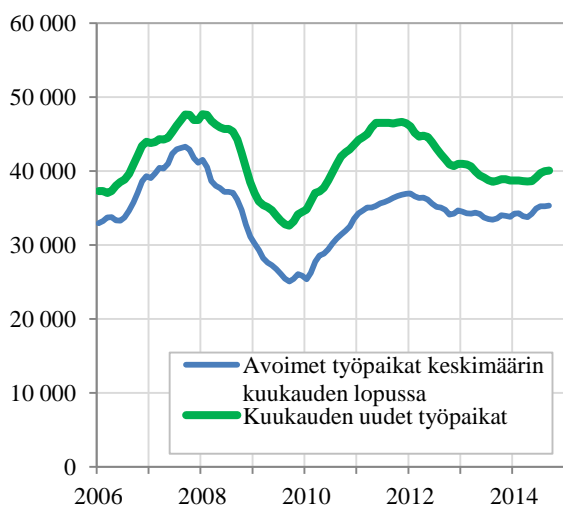
Työtuntien kehitys 2014 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana ei vielä viittaa työllisyyden kasvuun, vaan pikemminkin päinvastoin. Sen sijaan kuukausiaineistossa työtuntien liukuva keskiarvo on viime kuukausina hieman kasvanut – mutta työtuntien taso on edelleen matala.

² TEM:ssä tehtyjen estimointien mukaan kasvukynnys on alentunut koko talouden tasolla; palvelusektorilla estimaatit ovat vielä selvästi tätä alempia.

Kuvio 4. Tehdyt työtunnit (12 kuukauden liukuva keskiarvo)

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Etenkin suhdanteen heikentyessä työtunnit reagoivat muutokseen nopeammin kuin työllisten määrä. Vastaavasti – etenkin jos tuottavuuskuilua on vielä olemassa – voidaan tuotantoa suhdanteen parantuessa kasvattaa jonkin verran työtunteja lisäämällä, lisäämättä työllisten määrää. Tällä hetkellä on siis merkkejä tuottavuuskuilun supistumisesta, ja viime kuukausina myös työtuntien kasvusta, mutta ei työllisten määrän kasvusta. Vuoden 2014 ensimmäisellä puoliskolla päätoimialoittain: teollisuudessa työtunnit ovat olleet edelleen voimakkaassa laskussa, rakentamisessa viime aikoina tasaantumassa, ja palveluissa tilanne on jo jonkin aikaa ollut melko vakaa.

Kuvio 5. Työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrän kehitystrendi

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

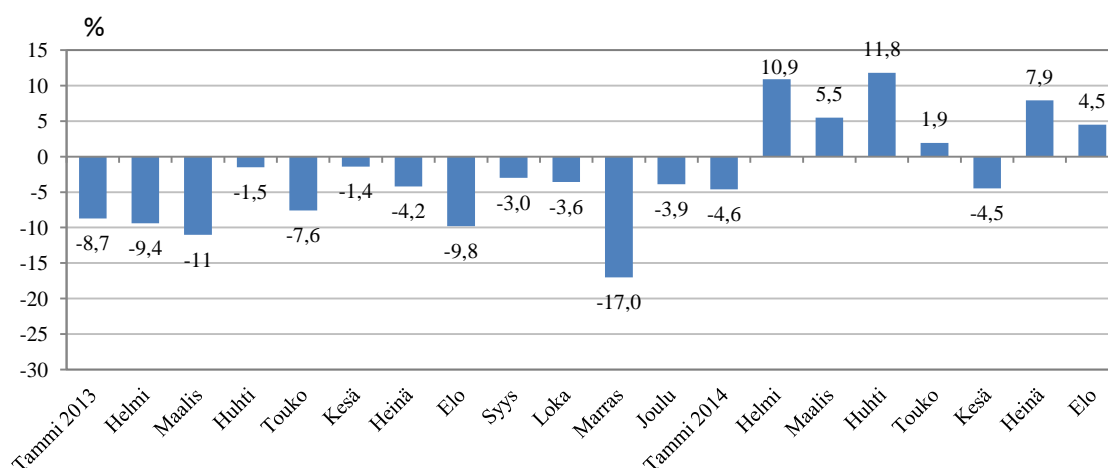
Yksi työvoiman kysyntää heijastava indikaattori on avointen työpaikkojen määrä työnvälityksessä. Myös kuukauden uudet työpaikat heijastavat työvoiman kysyntää. Molempien määrä on viime kuukausina ollut lievässä kasvussa – mikä kuitenkin on ristiriidassa sen kanssa, että työllisten määrä on laskenut ja laskee edelleen tänä vuonna. Yksi mahdollinen tulkinta on se, että taloustilanteen epävarmuuden vuoksi avoimia paikkoja ei lopulta uskalleta täyttää. Ennusteiden toistuvasti lupaama käänne saa ehkä ilmoittamaan avoimista paikoista – mutta kun se toistuvasti on jäänyt toteutumatta, rekrytointeja ei ehkä lopulta ole tehty. Työpaikkojen avoinna olon kestoa tarkastellaan tarkemmin luvussa 4.

Vaikka vuodelle 2015 ennustettu BKT:n kasvu on vaatimatonta, on pieni positiivinen työllisyyskehitys mahdollinen vuonna 2015. Näin voisi olla vaatimattomasta kokonaiskysynnän kasvusta huolimatta etenkin siinä tapauksessa, että palveluiden kysyntä kasvaisi kohtuullisesti. Ennustemme on, että työllisten määrä vuonna 2015 kasvaa 6000 hengellä. Mikäli kuitenkin ensi vuoden kasvu jää viimeisimpiä suhdanne-ennusteita heikommaksi, työllisyyden kasvu ei toteudu.

Työllisyys teollisuudessa heikentynyt voimakkaasti – milloin lasku pysähtyy?

Suhdanne-ennusteissa on moneen otteeseen jo aiemmin arvioitu, että vienti ja teollisuus olisivat elpymässä, mutta positiivinen käänne on toistuvasti siirtynyt. Tällä hetkellä erilaiset ennakoivat indikaattorit antavat teollisuuden tilanteesta hieman ristiriitaisen kuvan. Esimerkiksi teollisuuden luottamusindikaattori on pysynyt pitkään keskimääräistä heikompana. Yksi positiivista käännettä mahdollisesti ennakoiva indikaattori on kuitenkin teollisuuden uusien tilausten muutos, joka helmikuussa 2014 kääntyi positiiviseksi. Vaikka kesän aikana nähtiin vähän heikompia lukuja, on uusien tilausten määrä kuitenkin edelleen kasvanut – toki vertailukohtana on heikko vuosi 2013.

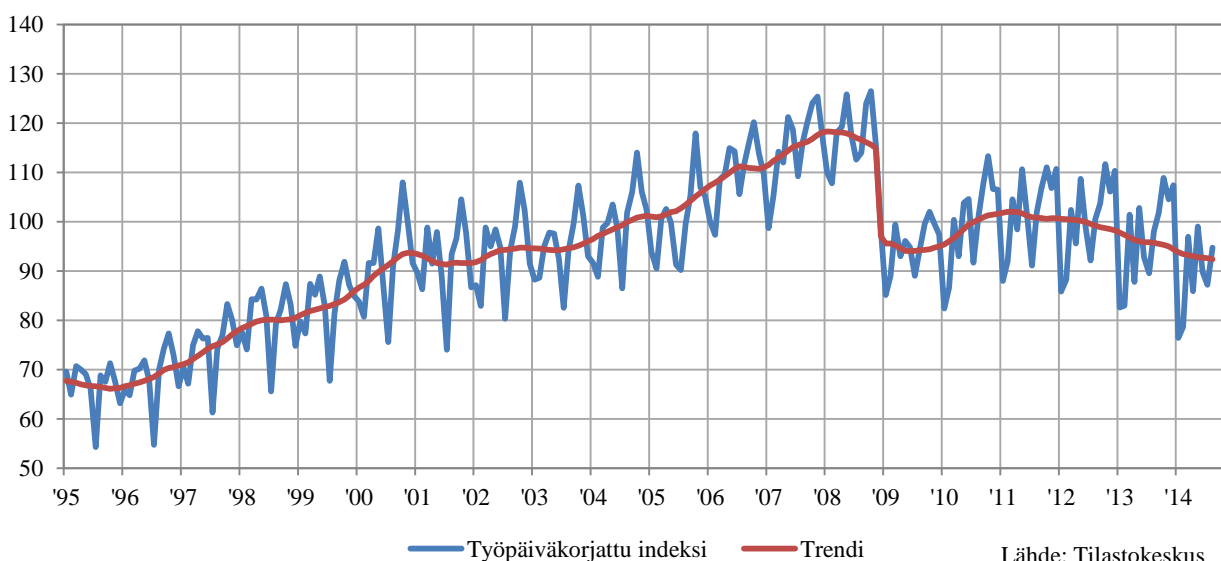
Kuvio 6. Teollisuuden uusien tilausten muutos edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen verrattuna

Lähde: Tilastokeskus

Uusien tilausten kasvu luo edellytyksiä sille, että myös teollisuuden tuotanto pienen viiveen jälkeen kääntyisi kasvuun. Vuoden toisella neljänneksellä viennin (ml. palveluvienti) lasku näyttäisi pysähtyneen; VM ennustaa viennin kasvavan tänä vuonna 0,4 %. Etenkin viennin tilausten kasvu ennakoi jopa BKT:n käännettä. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi on kuitenkin edelleen laskussa. Kaiken kaikkiaan teollisuustuotannolle on ennustettu laskua tälle vuodelle ja varsin matalaa kasvua ensi vuodelle (VM: -2.2 % v. 2014 ja 1, 1 % v. 2015).

Kuvio 7. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi

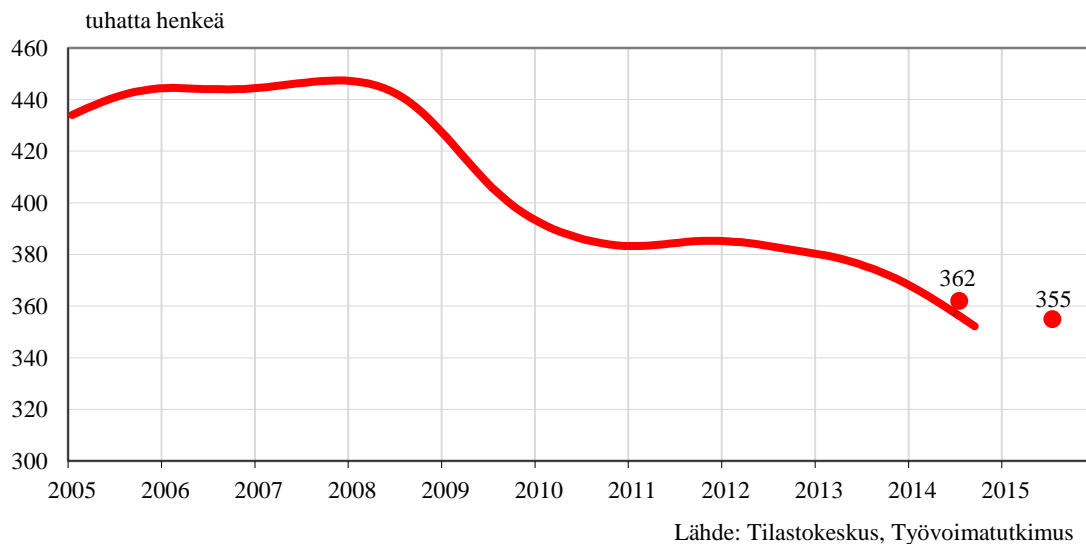

Lähde: Tilastokeskus

Vielä keväällä ennustettiin, että teollisuustuotannon positiivinen käänne toteutuisi jo tänä vuonna. Tähän nojaten ennustimme, että teollisuuden työllisyys laskisi tänä vuonna 7000 hengellä ja työllisyyden lasku pysähtyisi vuonna 2015. Nyt nähdään selvästi, että ennuste oli liian optimistinen. Tuotannossa ei ole nähty käännettä parempaan ja työllisyyden lasku tämän vuoden aikana on ollut huomattavasti rajumpaa kuin ennustimme.

Teollisuustuotannon ennustetaan kääntyvän pieneen kasvuun vuonna 2015. Valitettavasti ei kuitenkaan ole edellytyksiä sille, että teollisuuden työllisyys mitenkään merkittävästi kasvaisi. Työllisyys saattaa hieman jopa laskea tuotannon kasvusta huolimatta. Teollisuudessa sopeudutaan heikkoon suhdanteeseen tuottavuuskuilun kautta, ja suhdanteen parannuttua tuottavuuden kasvu mahdollistaa tuotannon kasvattamisen ilman työvoiman lisäystä. Teollisuuden arvonlisän positiivinen kehitys kuitenkin tulee näkymään palveluiden ja rakentamisen parempana työllisyytenä; teollisuuden sisällä palveluviennin voi odottaa myös kehittyvän positiivisesti.

Kuvio 8. Teollisuuden työllisyyskehitys ja ennuste vuosille 2014–2015

Teollisuuden työllisyysnäkymät ovat siis varsin heikot siitäkin huolimatta, että tuotanto kasvaisi ennusteiden mukaan. Ennustemme on, että vuoden 2014 työllisyyden lasku teollisuudessa tulee olemaan jopa 15 000 henkeä. Rajuin työllisyyden lasku on näyttäisi kuitenkin olevan ohi: Vuonna 2015 työllisyys teollisuudessa laskee noin 7 000 hengellä. Teollisuuden työllisyyden pidemmällä aikavälillä hitaasti aleneva trendi puolestaan on osa talouden rakennemuutosta ja edelleen jatkuvaa palveluvaltaistumista.

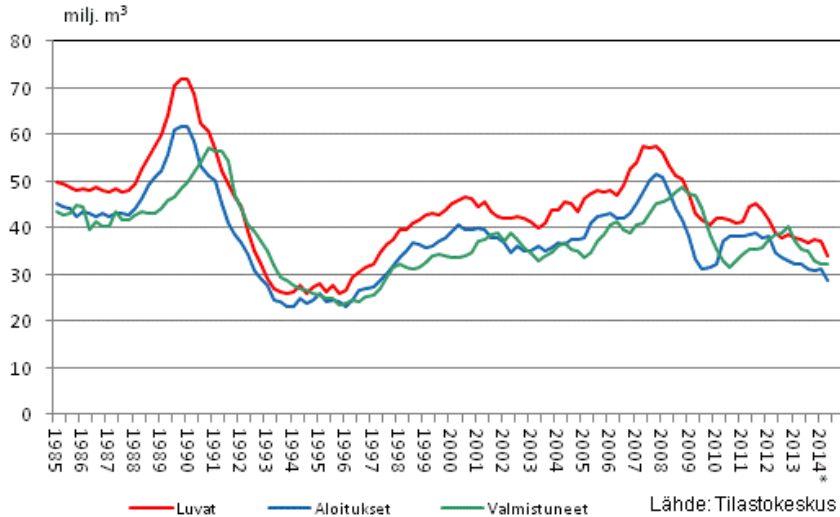
Rakentamisen työllisyys laskussa – tasaantuu ensi vuonna

Viime aikoina rakentamisen työllisyys on ollut laskussa. Työllisyyden lasku on ymmärrettävää, sillä rakentamisen arvonlisä on supistunut jo kahtena peräkkäisenä vuonna (2012–2013). VM ennustaa tuotannon vähenevän rakentamisessa myös vuonna 2014.

Myös erilaiset ennakoivat indikaattorit antavat rakentamisen lyhyen aikavälin suhdannenäkymistä synkähkön kuvan. Rakennusalan luottamusindikaattori on ollut alle pitkäaikaisen keskiarvon ja se on viime kuukausina edelleen voimakkaasti heikentynyt. Rakennuslupien määrä on muutamia lyhyitä poikkeuksia lukuun ottamatta pääasiassa laskenut jo vuodesta 2012 lähtien. Sama koskee aloi-

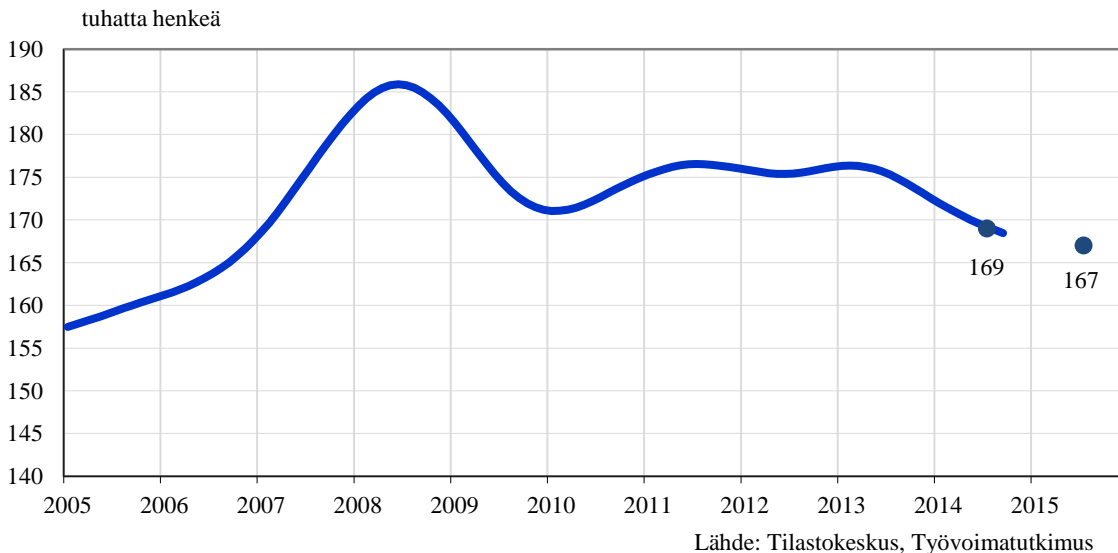
tettuja rakennuksia; aloitettujen rakennusten käänne reagoi lupiin pienellä viiveellä. Lähestulkoon ainoa positiivinen alue on ollut korjausrakentaminen, joka on ylläpitänyt rakentamisen liikevaihtoa ja lieventänyt työllisyyden laskua.

Kuvio 9. Uudisrakentamisen liukuva vuosisumma, milj.m³

Kaiken kaikkiaan näyttää hyvin selvältä, että rakentamisen työllisten määrä laskee tänä vuonna – arviomme mukaan noin 7000 hengellä. VM arvioi uudisrakentamisen lähtevän kasvuun vuonna 2015 – mutta kasvu jää vaimeahkoksi. Välttämättä kasvu ei kuitenkaan vielä riitä työllisyyden kasvuun.

Kuvio 10. Rakentamisen työllisyyskehitys ja ennuste vuosille 2014–2015

Rakentamisessa viive arvolisän kasvusta työllisyyden kasvuun on selvästi lyhyempi kuin teollisuudessa. Voi kuitenkin olla niin, että suhdanteiden parantuminen näkyy aluksi pikemminkin tuottavuuden parantumisena. Arviomme on, että vuonna 2015 työllisten määrä pysyy suunnilleen ennallaan tai jopa hieman laskee (- 2000). Työllisyysnäkymät rakentamisessa ovat kuitenkin positiiviset etenkin pidemmällä aikavälillä.

Palveluiden työllisyys ollut jopa kasvussa – miten käy ensi vuonna?

Suhdanne-ennusteissa yleinen näkemys on, että talouskasvu käynnistyy viennin ja teollisuuden vetämänä. Teollisuustuotannon toipuminen ei kuitenkaan suoraan merkittävästi kohenna työllisyyttä - työllisyyden paraneminen tapahtuu pikemminkin välillisesti rakentamisen ja ennen kaikkea palveluiden kautta. Teollisuuden ja rakentamisen heikko tilanne heijastuu kuitenkin vielä jonkin aikaa heikkona työllisyyskehityksenä myös useille palvelusektoreille.

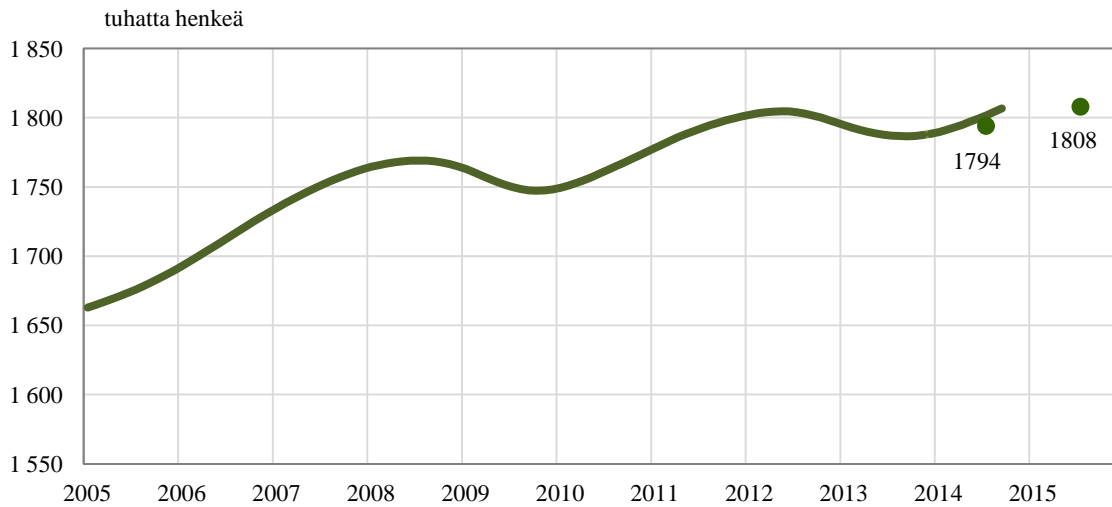
Vaikka palvelutuotannon ennustetaankin hieman kasvavan sekä 2014 että 2015, on palveluiden suhdannekuva heikko. Kuluttajien heikko ostovoiman kehitys ei tue yksityisen kulutuskysynnän ja palveluiden kysyntää tänä eikä juuri seuraavana vuonna. Myös kuluttajien luottamus on viime aikoina edelleen heikentynyt. Lisäksi mm. kaupan alalla on näkyvissä rakenteellisia muutoksia, jotka hieman pidemmälläkään aikavälillä eivät tue sitä, että työllisten määrä kasvaisi merkittävästi.

Sen valossa, kuinka pientä palvelutuotannon kasvun ennustetaan tänä vuonna olevan (0,5 % VM:n mukaan), voi tuntua yllättävältä, että työllisyys on palveluissa (1-9/2014) kasvanut. Osin työllisyyden kasvu selittyy julkisen sektorin työllisyyden kasvulla – mutta vain osaksi. Osin taas kyse on, heikosta suhdanteesta huolimatta, ollut siitä, että eräillä yksityisilläkin palvelualoilla työllisyys on hieman kasvanut. Onkin syytä katsoa palvelusektoreita hieman tarkemmin.

Osin kyse on tosiaan ollut julkisen sektorin työllisyyden kasvusta. Julkisen sektorin työllisyys dominoi koulutusta sekä sosiaali- ja terveyspalveluita, joissa työllisyys on alkuvuonna kasvanut. Näin on ollut etenkin koulutuksessa – jossa kuitenkin emme usko työllisyyden kasvun jatkuvan samanaikaisena. Myös sosiaali- ja terveyspalveluissa työllisyys on tänä vuonna hieman kasvanut, joskin paljon vähemmän kuin se edellisvuonna laski. Julkisen hallinnon työllisyys puolestaan on ollut pienessä laskussa – kyseessä on pidemmän aikavälin hiljalleen laskeva trendi. Jatkossa julkisten palveluiden työllisyyden kasvua rajoittaa, ainakin osassa kuntia, kireä rahatilanne. Vuoden 2015 säästöt voivat näkyä myös julkisen sektorin työllisyyden laskuna. Jos lasku on merkittävä, pieni yksityisten palveluiden työllisyyden lasku ei riitä ensi vuonna kompensoimaan julkisen sektorin työllisyyden laskua.

Kun katsotaan tarkemmin yksityisten palvelusektoreiden työllisyyttä, nähdään, että työllisyys on selvästi heikentynyt mm. tukku- ja vähittäiskaupassa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa (pl. pari edellistä kuukautta). Syyt laskuun ovat osin erilaisia näillä toimialoilla. Kuljetus ja varastointi reagoivat vahvasti viennin ja teollisuuden kehitykseen, kauppa kuluttajien tilanteeseen (ja kaupan rakennemuutos saattaa voimistaa negatiivista työllisyyskehitystä).

Useilla palvelutoimialoilla työllisyys on kuitenkin hieman kasvanut, heikosta suhdannetilanteesta huolimatta. Tällaisia ovat olleet rahoitus- ja vakuutustoiminta sekä kiinteistöala (kasvua 2013 lopulta lähtien), hallinto- ja tukipalvelutoiminta sekä muu palvelutoiminta (molemmissa kasvua 2014 alusta lähtien), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä taiteet, viihde ja virkistys (molemmissa pientä tasaista kasvua pidemmän aikaa) sekä koulutus (viimeisimmissä tiedoissa kasvu taittunut). Työllisyystilanne on 2013–2014 ollut enemmän tai vähemmän vakaa informaatio- ja viestintäpalveluissa.

Kuvio 11. Palveluiden työllisyyskehitys ja ennuste vuosille 2014–2015

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Näyttäisi siis siltä, että palvelusektorilla näinkin vaatimatonta (VM:n arvio vuodelle 2014 on 0,5 %) tuotannon kasvu voi johtaa työllisten määrän kasvuun. Itse asiassa vuonna 2012 palvelutuotannon kasvu oli yhtä vaatimatonta – ja työllisten määrä kasvoi 14 000 hengellä. Niinpä kysymys kuuluu-kin, voiko palveluiden työllisyys kasvaa edelleen vuonna 2015 – ja kuinka paljon?

Palvelutuotannon ennustetaan (VM) kasvavan 1,3 % vuonna 2015 – joka on selvästi korkeampi kuin tänä vuonna. Edellytyksiä pieneen työllisyyden kasvuun voisi siis olla. Lisäksi positiivisen käänteen vaikutukset heijastuvat työllisyyteen palveluissa huomattavasti lyhyemmän viiveen jälkeen kuin teollisuudessa. Työtuntien määrä on palveluissa laskenut vuodesta 2012 lähtien, mutta viime aikoina tasaantuen. Toisin sanoen työtuntien määrä työllistä kohden on laskenut. Merkittävä osa työllisyyden kasvusta onkin ollut osa-aikatyötä. Tämä voi jatkua myös ensi vuonna, ja osaltaan vaikuttaa siihen, että pienikin tuotannon kasvu riittää parantamaan työllisyyttä. Toisaalta palveluiden työllisyyttä voi ensi vuonna heikentää finanssipolitiikan kiristäminen.

Palveluiden työllisyys on siis tämän vuoden aikana kehittynyt aiempaa ennustettamme paremmin. Nyt arvioimme, että vuositason 2014 palveluiden työllisyyden kasvu tulee olemaan 8000 henkeä. Se on siis kompensoinut osin työllisyyden laskua teollisuudessa ja rakentamisessa. Ensi vuonna ennustamme palveluiden työllisyyden kasvavan hieman enemmän eli 14 000 hengellä. Vaikka talouskasvu suhdanne-ennusteiden mukaan käynnistyy viennin vetämänä, työllisyyden kasvu tapahtuu kuitenkin suurelta osin palveluissa.

3. TYÖVOIMAN TARJONTA MUKAUTUU KYSYNNÄN MUUTOKSIIN

Työikäisen väestön määrä kasvaa hieman vuonna 2015

15–74-vuotiaan työikäisen väestön määrä kasvaa vuonna 2015 aikana noin 15 000 hengellä. Sitä vastoin 15–64-vuotiaiden määrä alkoi vähentyä jo vuonna 2012 ja määrä alenee hieman yli 10 000 hengen vuosivauhdilla. Eurostatin tilastojen mukaan 65 vuotta täyttäneiden osuus Suomessa oli vuoden 2012 lopussa 18,8 prosenttia, EU-maista kahdeksanneksi suurin.

Suomen virallinen ennakkoväkiluku oli elokuun lopussa 5 465 290 henkilöä ja kasvoi tammi-elokuun aikana 14 000 hengellä. Väestönkasvu muodostui pääasiassa muuttovoitosta ulkomailta. Muuttovoitto vähentyi kuitenkin hieman edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna³. Maahanmuuttajat ovat pääsääntöisesti parhaassa työiässä olevia tai sitä nuorempia, joten muuttovoitolla on työvoiman tarjontaa kasvattava vaikutus. Työvoiman tarjontaa lisää myös tilapäisesti Suomessa työskentelevät, vaikka ne eivät näykään tilastoissa.

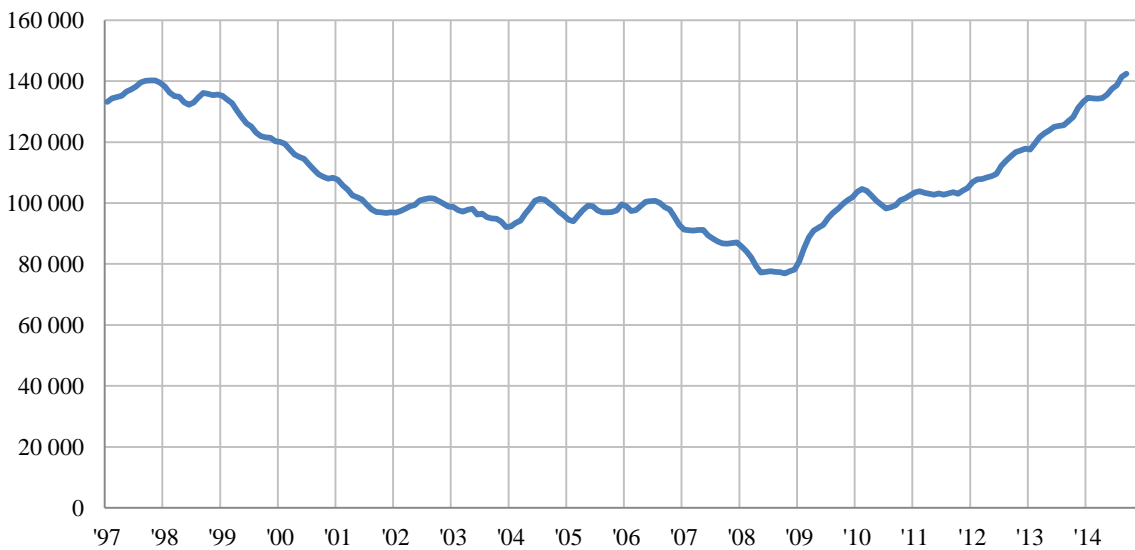
Työvoiman tarjonnan lisäys on työmarkkinoiden luottamuksen ja ikääntyneiden varassa

Vuonna 2013 työtä haluavia ja muuten työhön käytettävissä olevia jäi yhä enenevässä määrin työmarkkinoiden ulkopuolelle ja työvoiman määrä alkoi vähentyä. Työttömien kasvavan joukon ohella myös vuoden 2014 alussa työvoiman ulkopuolelle siirryttiin selvästi aikaisempaa enemmän. Sitä vastoin kolmannella neljänneksellä ja erityisesti syyskuussa työvoimaa palasi työmarkkinoille selvästi edellisvuotta enemmän, mikä vaikuttaa myös koko vuoden arvioon työvoiman tarjonnasta myönteisesti. Loppuvuoden osalta jää nähtäväksi, kuinka pysyvä käänne on.⁴

Työvoiman määrän vähentyessä vuonna 2013 ja vuoden 2014 alussa työvoiman ulkopuolella olevista ryhmistä kasvoivat erityisesti kotona olevat eli omaisia tai lapsia hoitavat ja ns. muut. Vuoden 2014 edetessä kotona olevien määrä on kääntynyt laskuun, mutta ns. muut -ryhmän koko on kasvanut edelleen. Myös kaikkein vanhimmassa ikäryhmässä työvoiman ulkopuolelle jääneiden osuus on kasvanut, vaikka ikääntynyt työvoima on lisääntynyt määrällisesti ikäluokkien suuren koon vuoksi.

³ Tieto&trendit 5/2014, sivu 46.

⁴ Osaltaan työvoiman määrään on vaikuttanut Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ja työnvälityksen työttömien työnhakijoiden määrän eriävä kehitys. Syitä eriytymiseen löytyy niin työikäisen väestön käyttäytymismuutoksista, te-toimistojen työkäytännöistä kuin tilastointitavoistakin.

Kuvio 12. Piilotyöttömät (kausitasoitettu aikasarja)

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

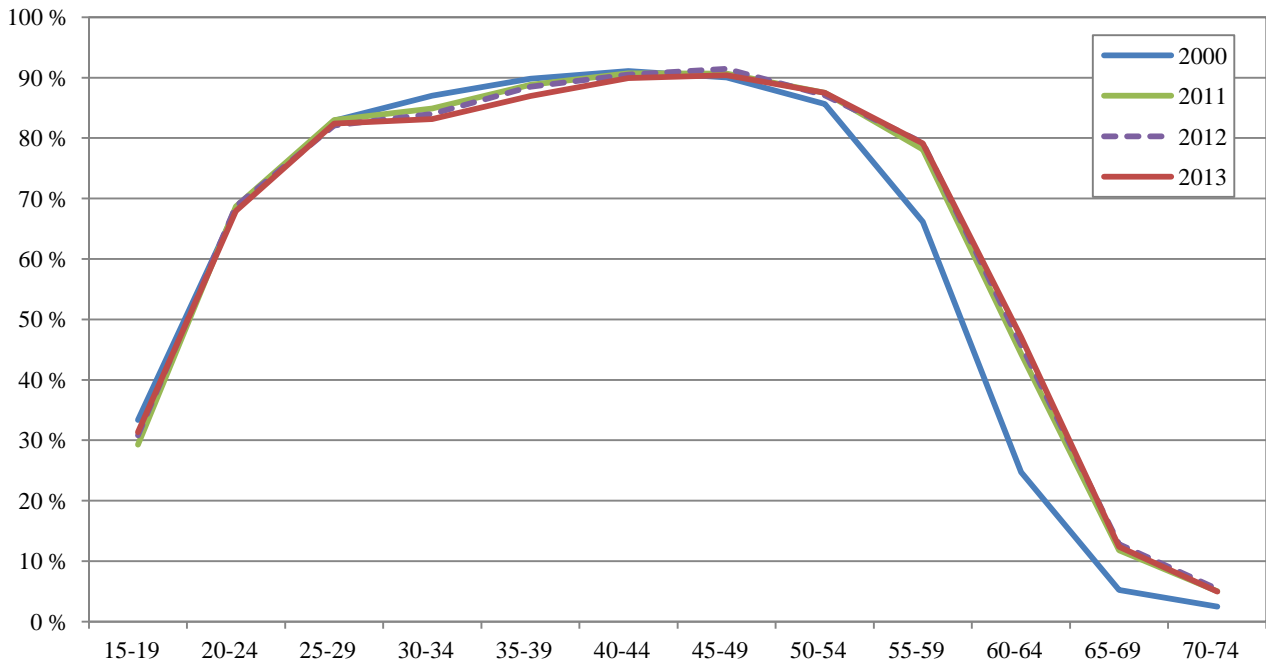
Piilotyöttömyys kääntyi kasvuun vuonna 2009, ja vuoden 2014 syyskuussa piilotyöttömien määrä nousi jo 149 000 henkeen. Sitä ennen piilotyöttömyys vähentyi työttömyyden ohella 1990-luvun lopulta vuoteen 2008 saakka. Työttömyyden ja piilotyöttömyyden kehitys on kuitenkin eriytynyt ja aivan viime vuosina piilotyöttömyyden kasvu on ollut nopeampaa kuin työttömyyden kasvu, mikä heijastelee työmarkkinanäkymien heikentymistä työttömien luopuessa työnhausta. Viimeisen vuosineljänneksen aikana työmarkkinoilta on poistunut erityisesti miehiä, mikä viittaa osaltaan teollisen työn ahdinkoon ja osaamisen joustamattomuuteen.

On kuitenkin muistettava, että talouden matalasuhdanteessakin työmarkkinat ovat varsin dynaamiset. Virrat työmarkkinoilla kulkevat sekä työllisyyden että työttömyyden välillä, mutta myös työvoiman ulkopuolelta työllisyyteen ja työttömyyteen sekä päinvastoin. Työvoiman ulkopuolelta työllistyminen onkin ollut suhteellisen yleistä, joten isoa osaa työvoiman ulkopuolella olevista voi virallisista määritelmistä huolimatta pitää hyvinkin potentiaalisena työvoimana.^{5, 6} Potentiaalista työhön käytettävissä olevien määrää, ns. työvoimareservejä, arvioitaessa voidaanakin kokonaiskuvaa täydentää piilotyöttömien määrällä ja osalla muilla työvoiman ulkopuolisilla ja näin ollen arvioida käytettävissä olevan työvoiman määrän olevan yli 350 000 henkeä, jopa lähes 400 000 henkilöä.

Suhdanteista riippuvan työvoiman määrän muuttuessa myös osallistumisasteet ovat heilahdelleet. Osallistumisasteet elävät voimakkaasti myös ikäryhmittäin väestörakenteen muuttuessa. Nuorten pienenevien ikäluokkien ja toisaalta suurten, ikääntyvien ikäluokkien vaikutus työvoiman tarjontaan on merkittävä.

⁵ Larja Liisa (2014): Piilotyöttömiä ja alityöllisiä –blogikirjoitus 6.10.2014. Tieto&trendit, Tilastokeskus.

⁶ Schauman, Heidi, Vanhala, Juuso, Virén Matti (2014): Suomen työntekijävirrat suuria. Euro&talous 3/2014. Suomen pankki.

Kuvio 13. Työvoimaosuudet ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2011-2013

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevista 55–64-vuotiaiden osuus on laskenut viime vuosina selvästi, kun taas 65–74-vuotiaiden osuus on kasvanut, mikä on lisännyt työvoiman kokonaismäärää. Aivan viime aikoina työvoiman ulkopuolisista ryhmistä eläkkeelle siirtyneiden osuus on kuitenkin kasvanut hieman myös vanhimmassa ikäryhmässä.

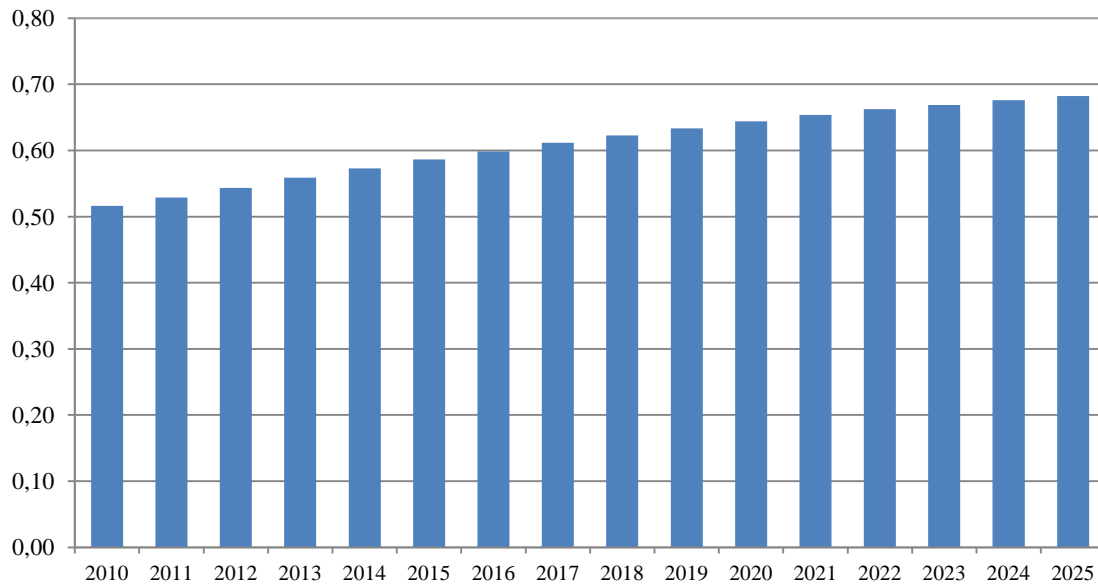
Työvoiman ulkopuolelle siirtyneiden osalta ns. parhaassa työiässä olevien jääminen työvoiman ulkopuolelle joko opiskelemaan ja hoitamaan lapsia tai muita omaisia, on tasaantunut. Kuitenkin tässä ns. kotona olevien joukossa työvoiman ulkopuolelle pidemmäksi aikaa ovat yhä enenevässä määrin jääneet kaikkein pienimpien, alle 3-vuotiaiden lasten sekä monilapsisien, yli 3 lapsen perheiden äidit⁷.

Ikäluokittain tarkastellen nuorempien ikäluokkien työvoimaosuuden aleneminen ja iäkkäiden osuuden selvä kasvaminen vuoteen 2000 verrattuna on ollut perustrendi. Tosin aivan viime vuosina, taloustilanteen heiketessä, työvoimaosuuden alenema ei ole kohdistunut kaikkein voimakkaimmin ikääntyneisiin ja kaikkein nuorimpiin, alle 20-vuotiaisiin, johtuen erityisesti ikäluokkien koon muutoksen tuomasta kompensatiosta.

Taloudellisen huoltosuhteen⁸ kannalta on myös työvoiman ulkopuolelle siirtyneiden määrää seurattava tarkoin. Väestön ikääntymisen lisänä pitkittynyt hidas kasvu, jossa työttömyys pysyttelee korkealla tasolla ja työvoiman ulkopuolella olevien osuus on suuri, rasittaa entisestään huoltosuhdetta.

⁷ Työvoimatutkimus (2014): Monilapsisten perheiden äitien työllisyys kääntyi laskuun. Tilastokeskus.

⁸ eli kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti.

Kuvio 14. Huoltosuhteen kehitys 2010–2025

Lähde: Tilastokeskus

Työvoiman tarjontaennuste vuosille 2014–2015

Työvoiman vetäytyminen työmarkkinoilta tasaantuu vuoden 2014 edetessä. Kun kysyntä alkaa pirstyä ja luottamus uuden työn löytymiseen hieman vahvistuu, alkaa työvoiman määrä kasvaa hienoisesti vuoden 2015 aikana. Samalla työttömyys saattaa hetkellisesti kasvaa.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna vanhimmat, lukumääräisesti suuret ikäkohortit ovat pysyneet työvoimassa pidempään viime vuosien aikana, mikä on lisännyt samalla myös työvoiman määrää. Tämä kehitys alkaa kuitenkin tasaantua, vaikka se vaikuttaa lukumääräisesti edelleenkin tarjontaa lisäävästi. Myös eläkekannusteet vaikuttavat myönteisesti ikääntyneiden pysymiseen työmarkkinoilla vielä muutamia vuosia. Nuoren ja keski-ikäisen väestön työvoiman tarjontaan vaikuttaa vahvasti vuonna 2014 epävarma työllisyystilanne ja työmarkkinanäkymien yleinen heikentyminen. Vuoden 2015 aikana ei kuitenkaan ole odotettavissa kovin suurta tarjonnan lisäystä.

Taulukko 1. Työvoimaosuus ja työvoima ikäryhmittäin vuonna 2013 ja ennusteet vuosille 2014 ja 2015

Ikä	Työvoimaosuus, % ikäluokasta			Työvoima, 1000 henkeä		
	2013	2014e	2015e	2013	2014e	2015e
15 - 24	50,3	50,2	50,7	331	328	327
25 - 59	85,6	85,5	85,6	2 109	2 104	2 106
60 - 74	24,4	24,4	24,3	236	241	247
15 - 74	65,5	65,1	65,2	2 676	2 673	2 680

Päätelmät työvoiman tarjonnasta

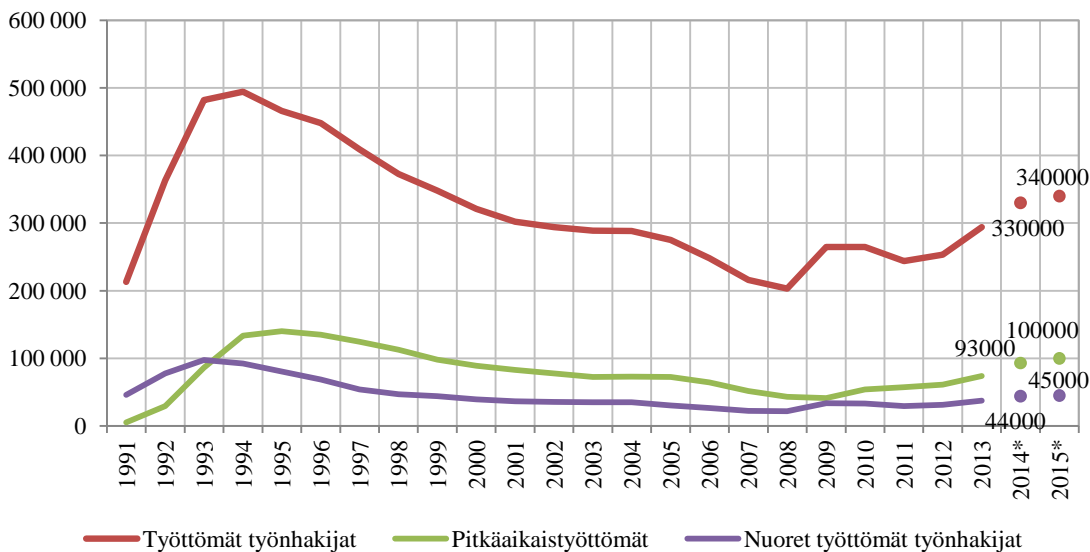
- Työikäisen, 15–74-vuotiaan, väestön määrä kasvaa vuonna 2015 noin 15 000 hengellä ikärakenteen vuoksi. Myös maahanmuutto lisää väestömäärää Suomessa.
- Työvoiman määrä vähenee vuonna 2014 noin 3000 hengellä, kun osa työvoimasta vetäytyy työmarkkinoilta heikkojen työllistymisnäkymien vuoksi. Myös piilotyöttömyys kasvaa. Kysynnän lievä piristyminen vuoden 2015 kuluessa lisää työvoiman tarjontaa hieman, noin 7000 hengellä.
- Työvoiman tarjonnan lasku parhaassa työiässä olevilla on tasaantunut. Ikääntyneitä on työvoimassa yhä enemmän ja työvoiman määrä kasvaa vanhimmassa ikäluokassa edelleen. Nuorten määrällinen tarjonta sitä vastoin vähenee hieman, vaikka työvoimaosuus kasvaa, erityisesti ikäkohorttien pientymisen myötä.
- Työllisyyden heikkeneminen hidastuu ja kääntyy maltilliseen kasvuun vuoden 2015 aikana. Työvoiman kysynnän lisääntyessä työmarkkinoille palaavan väestön määrä kasvaa, jolloin työttömyysaste voi tästä syystä myös nousta hetkellisesti.

4. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE VAIKEUTUU

Työttömien määrä ja työttömyyslukujen erot TEM:n ja Tilastokeskuksen tilastoissa

Ennustemme on, että työttömien työnhakijoiden määrä on 330 000 henkilöä vuonna 2014. Vuonna 2015 työttömiä työnhakijoita on 340 000 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kuukautta työttömänä työnhakijoina olleita henkilöitä on 93 000 vuonna 2014 ja 100 000 vuonna 2015. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on 44 000 henkilöä vuonna 2014 ja 45 000 henkilöä vuonna 2015.

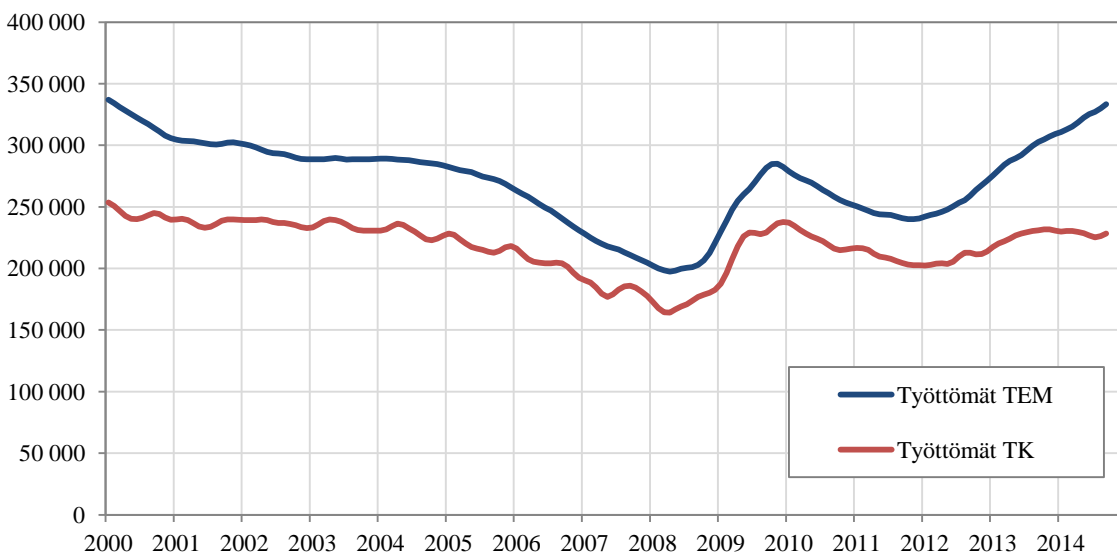
Kuva 15. Työttömien työnhakijoiden, pitkäaikaistyöttömien ja nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrien kehitys.

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli 218 000 henkilöä syyskuussa 2014. TEM:n ja Tilastokeskuksen työttömyyslukujen ero on historiallisen suuri.

Kuvio 16. Työttömät työvoimatutkimuksen ja työttömät työnhakijat työnvälitystilaston mukaan

Kuviosta 16 havaitaan, että Tilastokeskuksen tilastoima työttömyys on jo useamman vuoden ollut alhaisempi kuin TEM:n tilastoima työttömien työnhakijoiden määrä. Viime kuukausina ero on edelleen kasvanut. Keskeisin selittäjä kehitykselle on heikko suhdannetilanne. Heikossa suhdannetilanteessa rekisteröityneistä työttömistä työnhakijoista (TEM) yhä pienempi osuus hakee aktiivisesti töitä, mikä on yksi Tilastokeskuksen työttömyyden kriteereistä. Aktiivisesta työhausta luopuminen poistaa henkilön Tilastokeskuksen määrittelemästä työttömien joukosta, mutta status työttömänä työnhakijana voi säilyä, jos edellytykset täyttyvät.

Toinen selitys työttömyyslukujen erolle ovat vuoden 2013 aikana voimaan tulleet useat tilastointi- ja menetelmämuutokset, jotka kukin osaltaan ovat kasvattaneet työttömien työnhakijoiden määrää TEM:n tilastoissa. Näiden viiden muutoksen yhteisvaikutus työttömien työnhakijoiden määrään voi olla 12 000–25 000 henkilöä.

Ryhmälomautusmenettely poistui heinäkuussa 2013, jonka jälkeen kaikkien lomautettujen oli henkilökohtaisesti ilmoitettava työttömäksi työnhakijaksi. Näin työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi TEM:n tilastoissa. Toiseksi vuoden 2013 alusta annettiin TE-toimistoille ohjeistus, jonka mukaan lyhyet alle kahden viikon työllisyysjaksot eivät tilastoissa katkaise työttömyyttä. Ohjeistuksen seurauksena työttömyysjaksojen kestot näyttäytyvät tilastoissa jonkin verran todellista pidempinä.

Kolmanneksi työmarkkinatuen tarveharkinta poistui vuoden 2013 alusta, eivätkä puolison tulot enää vaikuta työmarkkinatuen saamiseen. Muutoksen jälkeen työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuu henkilöitä, jotka aiemmin olivat jättäneet ilmoittautumatta tietäen, etteivät saisi etuutta puolisonsa tulojen vuoksi. Neljänneksi julkisia työvoimapalveluita ja yritystukia koskeva laki muuttui myös vuoden 2013 alussa. Työttömän työnhakijan määritelmää väljennettiin mm. iän ja työkyvyn osalta, mikä sekin lieenee lisännyt työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneiden määrää. Viides muutos oli vuoden 2013 alusta voimaan tullut nuorisotakuu. Nuorisotakuu on voinut lisätä nuorten työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista, jotta he saisivat nuorisotakuun palveluita.

Valtiovarainministeriön (2014) syyskuun taloudellisen katsauksen mukaan suhdannetilanteen parantua eri käsittein mitattujen työttömyyksien ero tulee todennäköisesti suppenemaan, sillä suurempi osa rekisteröidyistä työttömistä työnhakijoista alkaa aktiivisesti hakea töitä. Näin työhausta luopuneiden määrä vähenee. Seurauksena on, että Tilastokeskuksen tilastoima työttömyys kasvaa samaan aikaan, kun suhdannetilanne kohenee ja työttömien työnhakijoiden määrä kääntyy laskuun.

Politiikkatoimien vaikutus työttömyyteen

Hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa päätettiin, että TE-toimistojen on lisättävä työtarjousten tekemistä työttömille. Työtarjouksia on tehtävä heti työttömyysjakson alussa ja työttömyyden pitkittyessä kaikille työttömille, joilla on riittävät työmarkkina-vaimudet.

TEM:n tulossa olevan analyysin mukaan työtarjouksia tehtiin vuoden 2014 ensimmäisellä kolmanneksella selvästi enemmän kuin edellisvuonna. Työtarjoukset tehostavat paikkojen täyttöä, ts. paikat täyttyvät niiden avulla nopeammin. Työtarjouksilla on merkitystä alueellisen ja ammatillisen liikuvuuden kannalta. Työtarjousten vaikutus työttömyyden kestoon on TEM:n tulossa olevaan analyysiin liittyvien laskelmien mukaan työttömyyden pidentymistä ehkäisevä.

Kuitenkaan työtarjouksesta täytettyjen paikkojen osuus kaikista täytetyistä paikoista ei ole kasvanut. Vuoden 2014 alkupuoliskolla työtarjouksesta täytettyjen osuus kaikista täyttyneistä paikoista

oli yhtä suuri kuin vuonna 2013 (osuudet olivat 3,6 % ja 3,8 %). Toimiston hakijalla täytettyjen paikkojen (joko työtarjouksesta tai muuten toimiston hakijalla täytetyt paikat) osuus oli jopa hieman pienempi kuin vuonna 2013 (osuudet 19,8 % ja 20,6 %). Työtarjousten lisääminen kuitenkin tehostaa työpaikkojen täyttymistä ja ehkäisee työttömyyden pidentymistä.

Toinen rakennepoliittisen ohjelman toimenpide, jolla voi olla vaikutusta työttömyyden kestoon, oli päätös siirtää osa yli 300 päivää työmarkkinatuella olleiden pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen rahoitusvastuusta kunnille. Uudistus astuu voimaan 1.1.2015.

Työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen vaikutuksia on arvioitu ennakolta Riipisen ym. tutkimuksessa (2014). Tutkimuksessa tarkastellaan ensin aiempaa, vuonna 2006 tehtyä uudistusta, jossa työmarkkinatuen rahoitusvastuu jaettiin kuntien ja valtion kesken yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden työttömien osalta. Vuoden 2015 alussa voimaan tulevassa uudistuksessa rahoitusvastuun jakamisen raja siirtyy siis 500:sta 300 päivään.

Vuoden 2006 uudistuksen myötä pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteet kunnissa nousivat ja yli 500 päivää työmarkkinatuella olleiden määrä laski 25 %. Aineiston saatavuuteen liittyvien ongelmien vuoksi ei ole varmuutta siitä, miten suuri osuus näistä henkilöistä työllistyi avoimille työmarkkinoille. Tutkimuksen tekijät esittävät arvionaan kolme vaihtoehtoa: 15 %, 30 % ja 50 %.

Jos vuoden 2015 työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen vaikutus olisi sama kuin vuonna 2006, yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden 16 000 henkilön joukosta vähenisi 3200 henkilöä. Näistä avoimille työmarkkinoille voisi työllistyä 480–1600 henkilöä. Toisaalta määrä voi olla suurempikin: ”työllistymisen osuus avoimille työmarkkinoille voi olla 300–499-päiväisten ryhmässä suurempi kuin yli 500-päiväisten ryhmässä, koska työllistymistä haittaavien tekijöiden esiintyminen ei ole niin yleistä”⁹. Parhaassa tapauksessa uudistus alentaa siis pitkäaikaistyöttömyyttä muutamalla tuhannella henkilöllä.

Karjalaisen ja Karjalaisen tutkimuksessa (2011) todetaan, että työttömien aktivoinnin vaikutuksen avoimille työmarkkinoille siirtymiseen ovat usein heikkoja. Tutkijat kuitenkin muistuttavat, että aktivointitoimilla voi olla myönteisiä sosiaali- ja hyvinvointipoliittisia vaikutuksia. Näin ollen aktivointi voi olla kannattavaa, vaikka se ei suoraan johtaisi työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Työttömyyden katkaisu on tärkeä tavoite syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta, vaikka se ei johdaisikaan henkilön työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiontalouden tarkastusviraston (2014) nuorisotyöttömyyden hoitoa käsittelevässä tarkastuskertomuksessa todetaan, että vuonna 2013 käyttöön otetun nuorisotakuun vaikutus nuorten työttömyyden kestoon on ollut jotakuinkin olematon.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyydet ovat keskimäärin lyhyempiä kuin keski-ikäisten, mutta vuodesta 2012 vuoteen 2013 kaikenikäisten työttömien työnhakijoiden virrat yli kolmen kuukauden työttömyyteen ovat kasvaneet. Vaikka nuorten työttömyyksien kestot ovat edelleen reilusti lyhyemmät kuin keski-ikäisillä, kasvua siirtymissä yli kolmen kuukauden työttömyyteen on ollut yhtä paljon. Toisin sanoen nuorisotakuu ei ole hidastanut nuorten työttömyyden pitenemistä keski-ikäisiin verrattuna.

Tarkastusvirasto kuitenkin arvioi, että heikkojen tulosten syynä on ollut heikko suhdannetilanne. On mahdollista, että ilman takuuta tilanne olisi vielä huonompi. Edelleen tarkastuksessa saatiin selville,

⁹ Riipinen ym. 2014, s. 112

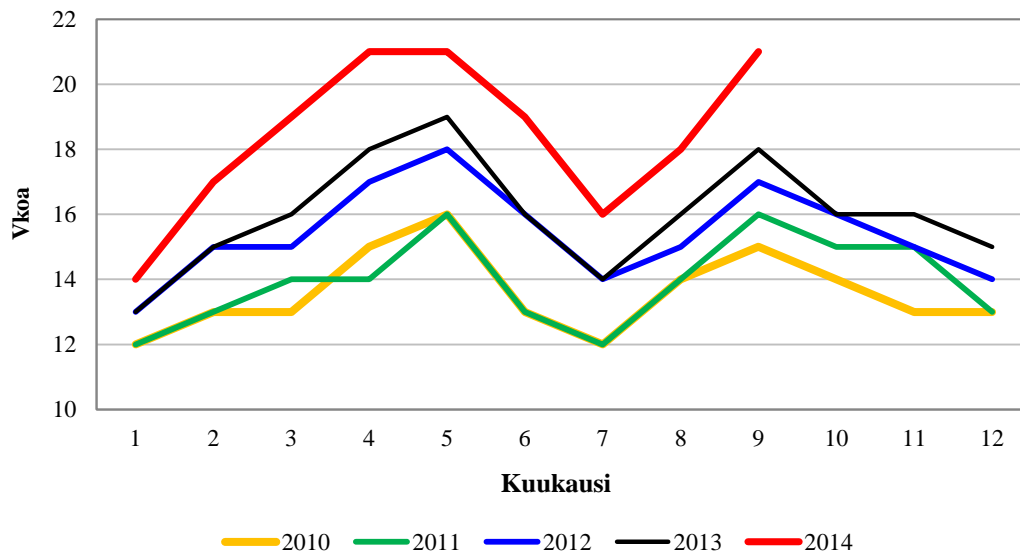
että TE-palvelujen henkilöstömäärällä on pieni mutta tilastollisesti merkitsevä vaikutus työttömyyden pitkittymiseen. Mitä enemmän henkilöstöä on, sitä nopeammin työttömyys pystytään katkaisemaan.

Työttömyyden pitkittyminen

Työttömyyden kestot ovat olleet kasvussa vuodesta 2010. Syyskuussa 2014 keskimääräinen työttömyyden kesto oli 50 viikkoa. Kasvua vuoden 2013 syyskuusta oli 3 viikkoa.

Myös päättyneiden työttömyyksien kestot ovat vuonna 2014 olleet pidempiä kuin aiemmin, kuten kuviosta 17 havaitaan. Vuoden 2014 tilannetta kuvaava käyrä erottuu selvästi neljän aiemman vuoden käyriä korkeampana. Syyskuussa 2014 päättyneiden työttömyyksien kesto oli keskimäärin 21 viikkoa, kun vuotta aiemmin se oli 18 viikkoa.

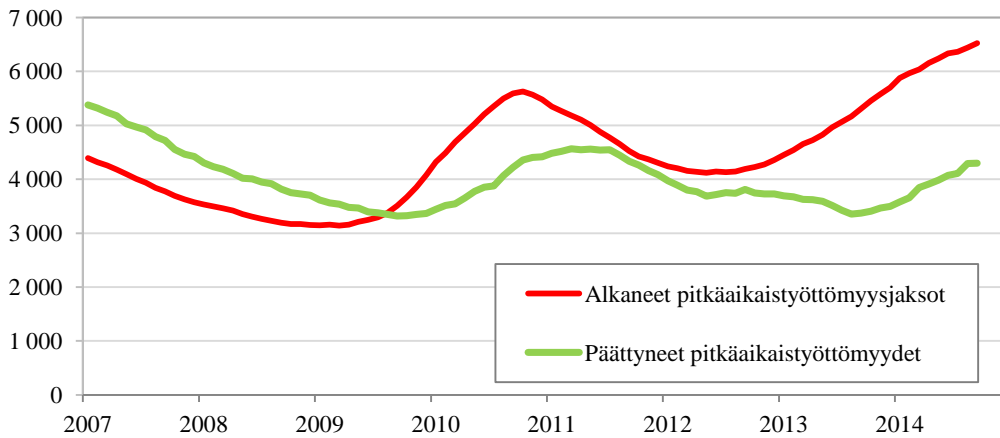
Kuvio 17. Päättyneiden työttömyysjaksojen kesto

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

Alkaneiden pitkäaikaistyöttömyyksiä trendi (12 kuukauden keskiarvo) oli yli 6000 henkilöä vuoden 2014 alussa. Toisin sanoen joka kuukausi yli 6000 henkilön työttömyyden kesto ylitti 12 kuukautta. Ennustemme mukaan pitkäaikaistyöttömiä on 93 000 henkilöä vuonna 2014 ja 100 000 henkilöä vuonna 2015.

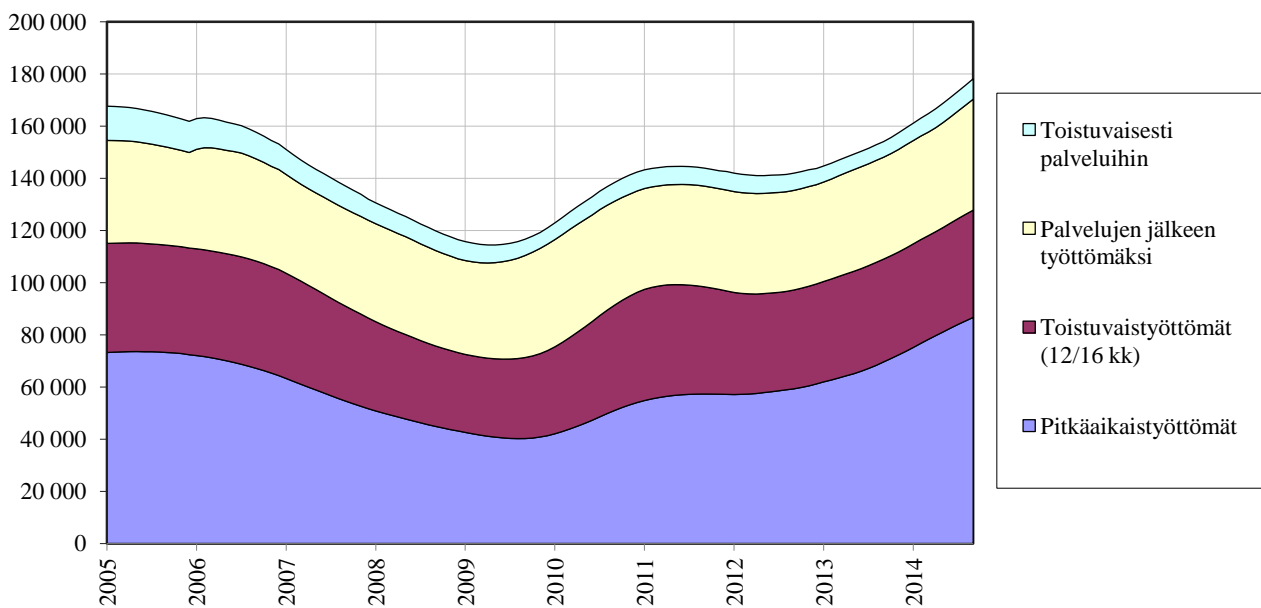
Myös päättyneet pitkäaikaistyöttömyydet ovat olleet kasvussa. Päättyneitä pitkäaikaistyöttömyyksiä on kuitenkin kuukausittain vähemmän kuin alkaneita pitkäaikaistyöttömyyksiä. Kuten edellä kuvattiin, päättyneet pitkäaikaistyöttömyydet eivät useinkaan merkitse henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Vuoden 2014 alkupuoliskolla pitkäaikaistyöttömistä, joiden työttömyys päättyi yli 12 kuukautta mutta alle 24 kuukautta kestäneen työttömyyden jälkeen, 20,5 % siirtyi työskentelemään avoimilla työmarkkinoilla. Yli 24 kuukautta työttömänä olleista osuus oli 6,8 %. Yleisin syy pitkäaikaistyöttömyyden katkeamiseen on siirtyminen palveluille tai työvoiman ulkopuolelle.

Kuva 18. Alkaneeet ja päättyneet pitkäaikaistyöttömyydet (12 kuukauden keskiarvo)

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

Rakenteellinen työttömyys ja työttömyyden kesto ikäryhmittäin

Rakenteellisen työttömyyden trendikehitys on ollut nouseva jo vuodesta 2009. Kesän 2014 aikana trendi nousi 170 000 vaikeasti työllistyvän tasolle. Tämä neljästä toisensa poissulkevasta ryhmästä koostuva vaikeasti työllistyvien indikaattori on TEM:n käyttämä operatiivinen rakenteellisen työttömyyden mittari. Kuviossa 19 esitetään vaikeasti työllistyvien määrän trendi vuosilta 2005–2014.

Kuvio 19. Vaikeasti työllistyvät (12 kuukauden keskiarvo)

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

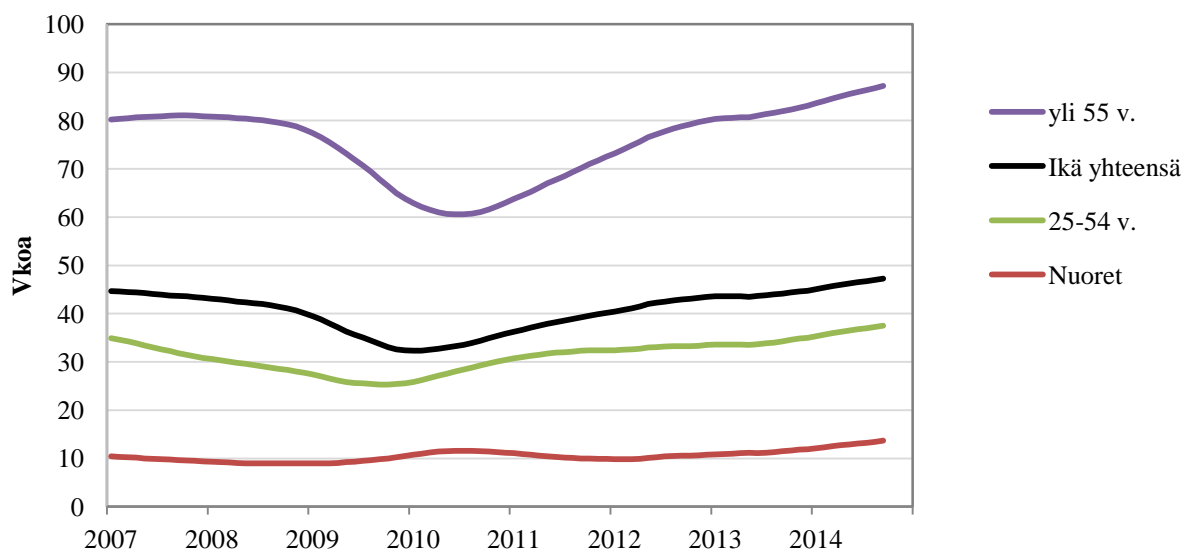
Rakennetyöttömyyden kasvu pohjautuu erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun. Muut komponentit, toistuvaistyöttömyys (12 kuukautta työttömyyttä 16 kuukauden aikana), työvoimapalveluiden jälkeen työttömäksi jääneiden määrä sekä toistuvasti työvoimapalveluille sijoitetut, ovat vaihdelleet koko väestön tasolla vain vähän.

Kun tarkastellaan rakennetyöttömiksi luokiteltavien henkilöiden joukkoa ikäryhmittäin, havaitaan, että nuoret rakennetyöttömät poikkeavat muista ikäryhmistä. 15–19-vuotiaiden ja 20–24-vuotiaiden

rakennetyöttömien ryhmissä suurin osajoukko ovat palveluilta työttömiksi siirtyvät. 35-vuotiaiden ja vanhempien ikäryhmissä rakennetyöttömyys koostuu suurimmaksi osaksi pitkäaikaistyöttömistä.

Kuviossa 20 esitetään työttömyyden keston trendin (12 kuukauden keskiarvo) kehitys eri ikäryhmissä. Työttömyyden kestot ovat jo pitkään olleet kasvussa kaikissa ikäryhmissä. Huolestuttavin tilanne on yli 55-vuotiailla työttömillä työnhakijoilla, joiden työttömyyden kesto syyskuussa 2014 oli keskimäärin 91 viikkoa.

Kuvio 20. Työttömyyden kesto ikäryhmittäin (12 kuukauden keskiarvo)

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

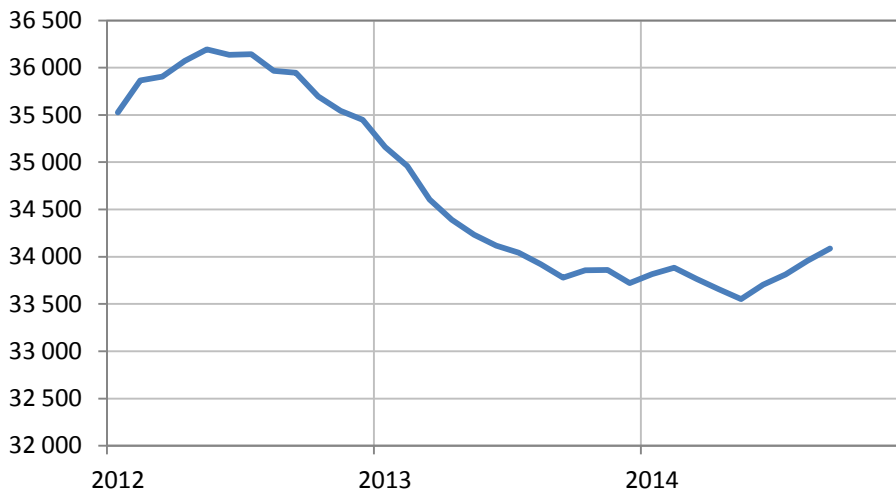
Työttömyys alueittain

ELY-keskusten syyskuun 2014 Alueelliset kehitysnäkymät -julkaisun mukaan heikko kehitys sekä taloudessa että työllisyydessä on jatkunut alueilla edelleen. Katsauksessa tarkastellaan Manner-Suomen 67 seutukuntaa, joista vain 11:ssä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne on syksyllä 2014 parempi kuin vuotta aiemmin. Työttömyyden arvioidaan olevan vaikeampi kuin vuosi sitten 48 seutukunnassa. Edelleen työttömyyden odotetaan vaikeutuvan entisestään 25 seutukunnassa ja työttömyystilanteen paranevan ainoastaan kahdessa seutukunnassa. Toisaalta työttömyyden kasvusta huolimatta myös rekrytointiongelmia on joissakin ammateissa.

TEM:n Ammattibarometri (3/2014) nostaa esiin ammatteja, joissa työmarkkinoiden tilanne vaihtelee suuresti maan eri osissa. Esimerkiksi erityisopettajista on suurta pulaa Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa, kun taas Etelä-Savossa, Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla erityisopettajien työmarkkinat ovat tasapainossa. Myös ravintola- ja suurtaloustyöntekijöistä, hitsaajista ja fysioterapeuteista on osassa maata pulaa, kun taas toisaalla työvoimassa on suurtakin ylitarjontaa.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen: avoimet ja täytetyt paikat sekä työvoiman saatavuus

TE-toimistoihin ilmoitettujen uusien avointen työpaikkojen lukumäärän trendi on laskenut vuoden 2012 alkupuolen yli 36 000:sta viime kuukausien noin 34 000:een. Vuoden 2014 tammi-kesäkuussa 2014 avoimia paikkoja ilmoitettiin yhteensä 266 297 kpl eli yli 11 000 paikkaa vuodentakaista ajanjaksoa vähemmän.

Kuva 21. Avoimien työpaikkojen määrän kehitys (12 kuukauden keskiarvo)

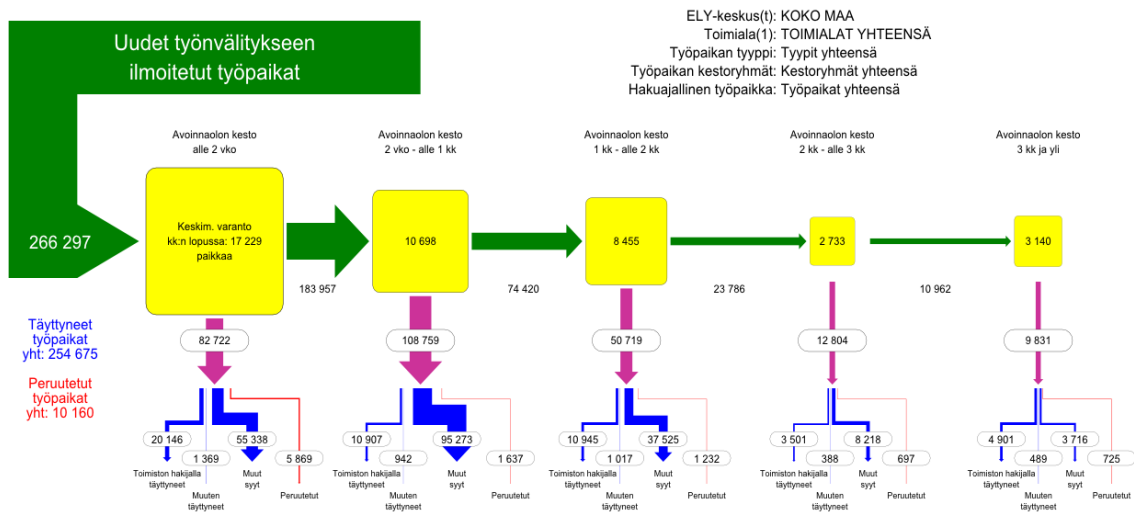
Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

Vuoden 2014 alkupuoliskolla paikat ovat täyttyneet hitaammin kuin vuotta aiemmin. Alle 2 viikossa on täyttynyt noin 10 200 paikkaa edellisvuotta vähemmän ja 2 viikon ja kuukauden välilläkin noin 3 200 paikkaa vähemmän. Avoinna olon pitkittyminen yli kuukauteen on supistunut, mutta valumat yli 2 kuukauden avoinna olon kestoihin ovat kasvaneet. TE-toimiston hakijalla täyttäminen on kasvanut ainoastaan yli kuukauden avoinna olleissa paikoissa.

Kuvio 22.

Avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen täyttymiset ja avoinna olon pitkittyminen aikavälillä 01/2014 - 06/2014

VVK3 17.9.2014 13:01:29

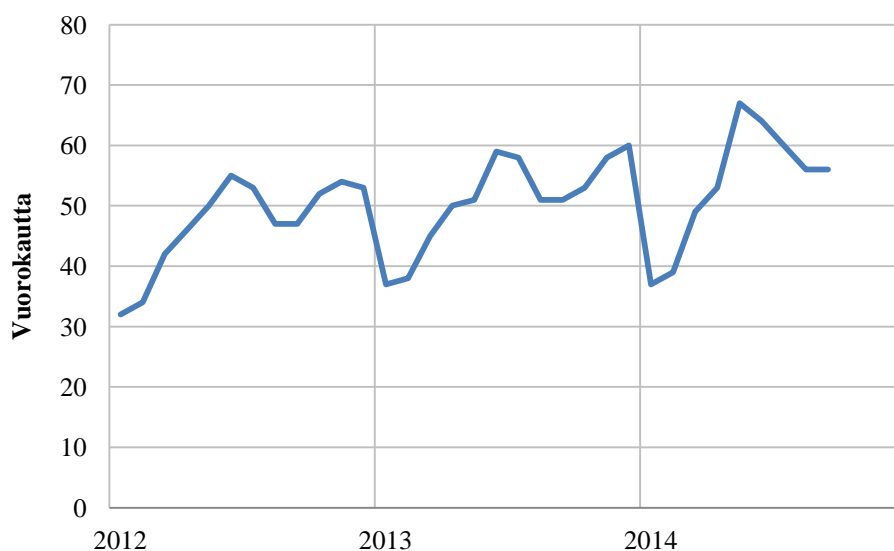

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Syyskuussa 2014 keskimääräinen avoimen työpaikan avoinna olon kesto oli 56 vuorokautta. Yli kaksi kuukautta auki olleiden paikkojen määrä on kasvanut vuoden 2014 aikana lähes joka kuukausi verrattuna edellisvuoteen.

Avoimista työpaikoista hakuajallisia eli sellaisia, jotka ovat avoinna tietyn ennalta määritellyn ajan, osuus oli syyskuussa 2014 77 %. Hakuajallisten paikkojen osuus on kasvanut hiljalleen jo useita vuosia. Täyttyneiden työpaikkojen avoinna olon kestot eivät ole kasvaneet viime vuosina. Sen sijaan kaikkien avoinna olevien paikkojen keskimääräinen kesto on pidentynyt: syyskuussa 2012 se oli 47 vuorokautta, syyskuussa 2013 51 vuorokautta ja syyskuussa 2014 56 vuorokautta. Avoimien paikkojen kehityksestä voidaan tehdä tulkinta, että osa avatuista paikoista jää täyttämättä. Tähän voi olla syynä työnantajien varovaisuus heikossa suhdannetilanteessa.

Kuvio 23. Avoimien työpaikkojen avoinna olon kesto 2012–2014

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

TEM:n Ammattibarometrin (3/2014) mukaan pula-ammatteja, joissa rekrytointi on vaikeaa, esiintyy erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen aloilla ja myyntityössä. Toisaalta sosiaali- ja terveystalalla pahin työvoimapula on barometrin mukaan helpottamassa. Kun aikaisemmin esimerkiksi sairaanhoitajista on ollut pulaa koko maassa, syksyllä 2014 on barometrin mukaan jo alueita, joilla sairaanhoitajista on jopa ylitarjontaa.

Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjien kohdalla vain Hämeessä alan työmarkkinat ovat tasapainossa. Muuten puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjistä on pulaa koko maassa, ja seuraavan puolen vuoden aikana kysyntä todennäköisesti vain kasvaa.

Suurta määrää pulaa ei barometrin mukaan ole minkään ammattiryhmän työntekijöistä. Ylitarjonta-ammatteja on noin viisinkertainen määrä pula-ammatteihin verrattuna. Ylitarjontaa on sekä korkeaa koulutusta vaativilla että matalan koulutuksen aloilla. Ylitarjontaa on syksyllä 2014 myös sellaisissa ammateissa, joissa vielä vuosituhannen alussa oli pulaa työvoimasta, kuten elektroniikka-asentajat ja rakennusalan työntekijät.

Ammatteja, joissa ylitarjontaa on suuri määrä, on ammattibarometrin mukaan toimistotyöntekijöissä ja tietyillä käsityöaloilla. Yleissihteerin ammatissa työvoimaa on tarjolla enemmän kuin työpaikkoja kaikilla ELY-alueilla. Johdon sihteerien ylitarjonta on erityisen suurta Etelä-Suomessa, mutta muuallakin Suomessa heistä on jonkin verran ylitarjontaa. Kysyntä työvoimasta tulee Ammattibarometrin mukaan vähenemään lähiaikoina mm. rakennusalan avustavissa tehtävissä sekä yleissihteerien ja matkatoimistovirkailijoiden ammateissa.

5. TYÖVOIMATASE

Työllisten määrä laskee edelleen tänä vuonna 14 000 hengellä, joka on kuitenkin vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ensi vuonna työllisyyden lasku pysähtyy ja vuositasolla työllisyys voi aavistuksen kasvaa – edellyttäen, että talouskasvu käynnistyy suhdanne-ennusteiden mukaisesti. Työvoiman kysyntäennusteessa on kuitenkin riski, että julkisen talouden työllisyys voi finanssipolitiikan kiristämisen seurauksena olla huonompi kuin nyt arvioimme, jolloin yksityisten palveluiden pieni työllisyyden kasvu ei riitä nostamaan kokonaistyöllisyyttä positiiviseksi.

Työllisyyskehitys on nyt hyvin erilainen eri toimialoilla. Teollisuuden työllisyyden lasku tänä vuonna on jopa suurempi kuin aiemmin arvioimme eli 15 000 henkeä. Myös rakentamisessa työllisyys laskee selvästi, noin 7000 hengellä. Voimakkain työllisyyden lasku teollisuudessa ja rakentamisessa alkaa olla kuitenkin takana, vaikka pientä laskua nähdään vielä ensi vuonna. Sen sijaan palveluissa työllisten määrä on hieman kasvanut heikosta suhdannetilanteesta huolimatta – tässä suhteessa kehitys on ollut positiivisempaa kuin aiemmin arvioimme. Osin kyse on ollut julkisen sektorin työllisyyden kasvusta, mutta ei pelkästään. Palveluiden työllisyys kasvaa hieman myös ensi vuonna.

Ikärakenteen muutos näkyy selvästi siinä, kuinka työikäisen väestön määrä laskee ikäryhmässä 15-64-vuotiaat, mutta nousee ikäryhmässä 15-74-vuotiaat. Työvoiman määrä (15-74-vuotiaat) kuitenkin hieman laskee tänä vuonna – työmarkkinoiden ulkopuolelle siirtyminen vähentää sitä, vaikka samaan aikaan ikärakenteen muutos nostaa työvoiman määrää. Työvoiman supistuminen on kuitenkin ollut tänä vuonna lievempää kuin aiemmin ajattelimme. Ensi vuonna työvoiman määrä kasvaa hieman, kun myös työvoiman kysyntä alkaa elpyä.

Työttömyysaste nousee tänä vuonna 8,6 prosenttiin ja pysyy samalla tasolla myös ensi vuonna. Työttömien määrä nousee noin 230 000 henkeen. Työttömyyden nousua on hillinnyt se, että työvoiman ulkopuolella olevien määrä on kasvanut. Osin kyse on ikärakenteen muutoksesta, mutta myös piilotyöttömyys on korkea. Työllisyysaste on tänä vuonna 68,5 prosenttia, mutta nousee ensi vuonna 68,9 prosenttiin – paljolti ikärakenteen muutoksen vuoksi.

Tase-erä					Ennuste 2014-2015			
	2011	2012	2013	Muutos 2012-13	2014	2015	Muutos 2013-14	Muutos 2014-15
Työikäinen väestö 15-74	4 059	4 075	4 087	12	4 099	4 114	12	15
Työikäinen väestö 15-64	3 539	3 524	3 508	-16	3 486	3 473	-22	-13
Työvoima	2 682	2 690	2 676	-14	2 673	2 680	-3	7
Työlliset	2 474	2 483	2 457	-26	2 443	2 449	-14	6
Alkutuotanto*	110	109	108	-1	107	108	-1	1
Teollisuus**	384	382	377	-5	362	355	-15	-7
Rakennustoiminta	176	175	176	1	169	167	-7	-2
Palveluelinkeinot	1 792	1 806	1 786	-20	1 794	1 808	8	14
Tuntematon	11	11	10	-1	11	11	1	0
Työllisyysaste, %	68,6	69,0	68,5	-0,5	68,5	68,9	0	0,4
Työttömät	209	207	219	12,0	230	231	11	1
Työttömyysaste, %	7,8	7,7	8,2	0,5	8,6	8,6	0,4	0,0
Työttömät työnhakijat	244	253	294	41	330	340	36	10

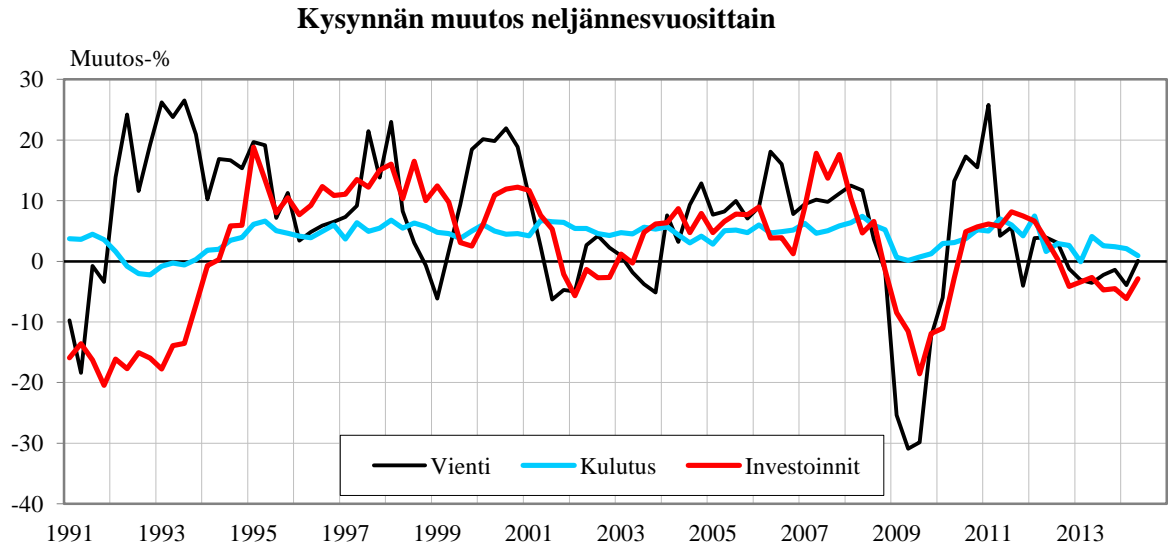
Lähteet: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja TEM työväilytilasto

* Ml. kaivostoiminta ja louhinta

** Ml. Sähkö-, kaas- ja vesihuolto

Työttömien työnhakijoiden määrä on 2000-luvun ennätystasolla eli 330 000 tänä vuonna ja se kasvaa ensi vuonna 340 000 henkeen. Nuorten työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa tänä vuonna 44 000 henkeen, mutta kasvu lähes pysähtyy ensi vuonna. Työmarkkinoiden keskeinen piirre on jo parin vuoden ajan ollut heikko dynamiikka, työttömyysjaksojen pidentyminen ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu, joka tänä vuonna nousee 93 000 henkeen ja ensi vuonna jo 100 000 henkeen.

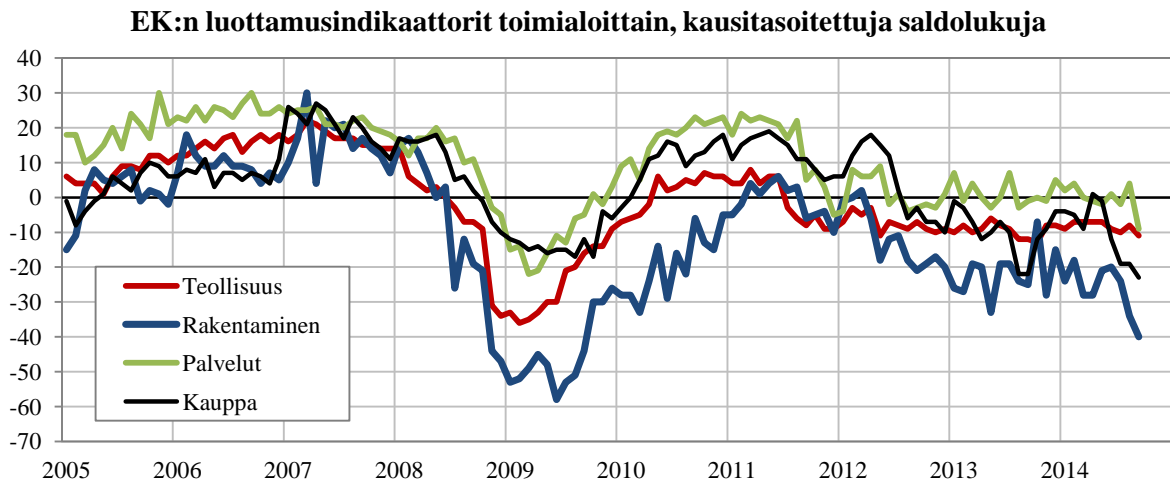
LIITTEET: KUVIOT

Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

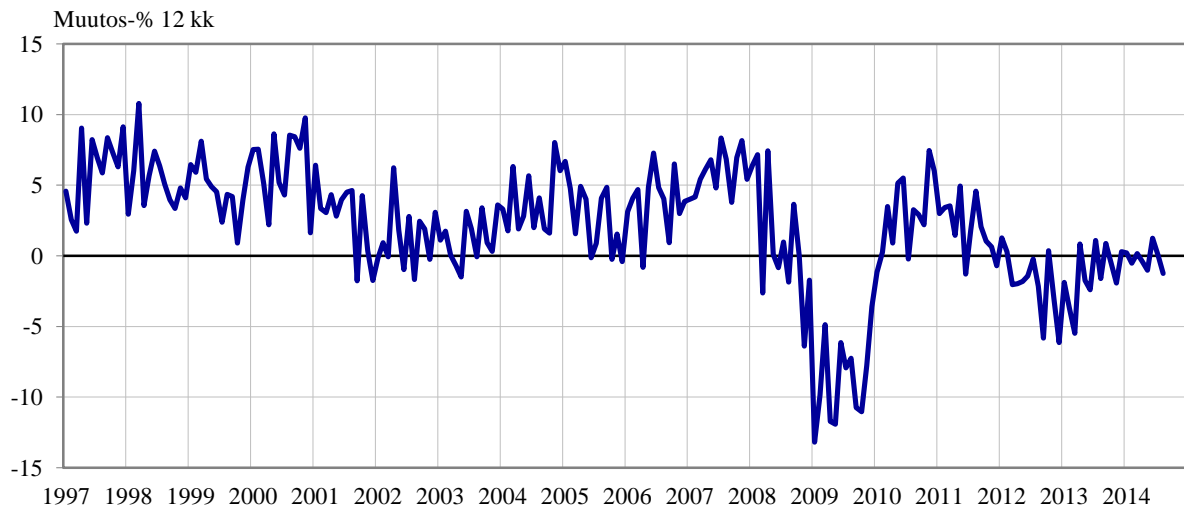

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajabarometri

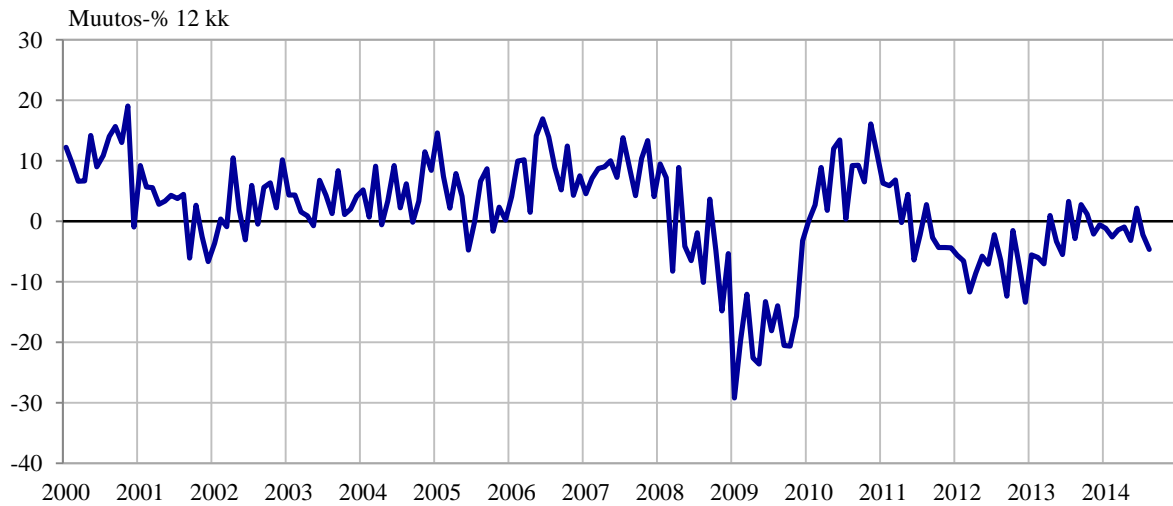
Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto

Tuotannon kuukausikuvaaja 1997–2014

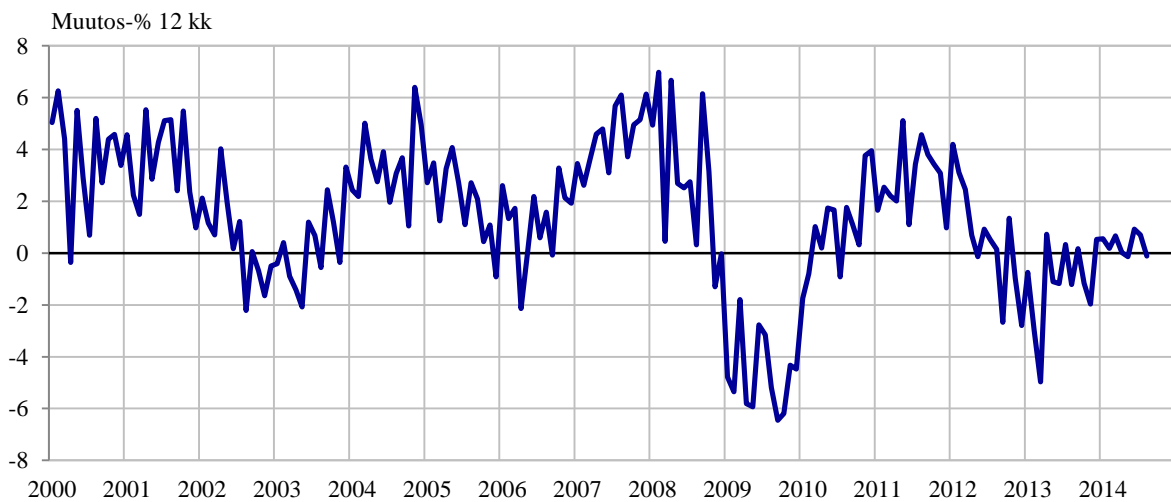
Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

Tuotannon suhdannekuvaaja jalostuksessa 2000-2014

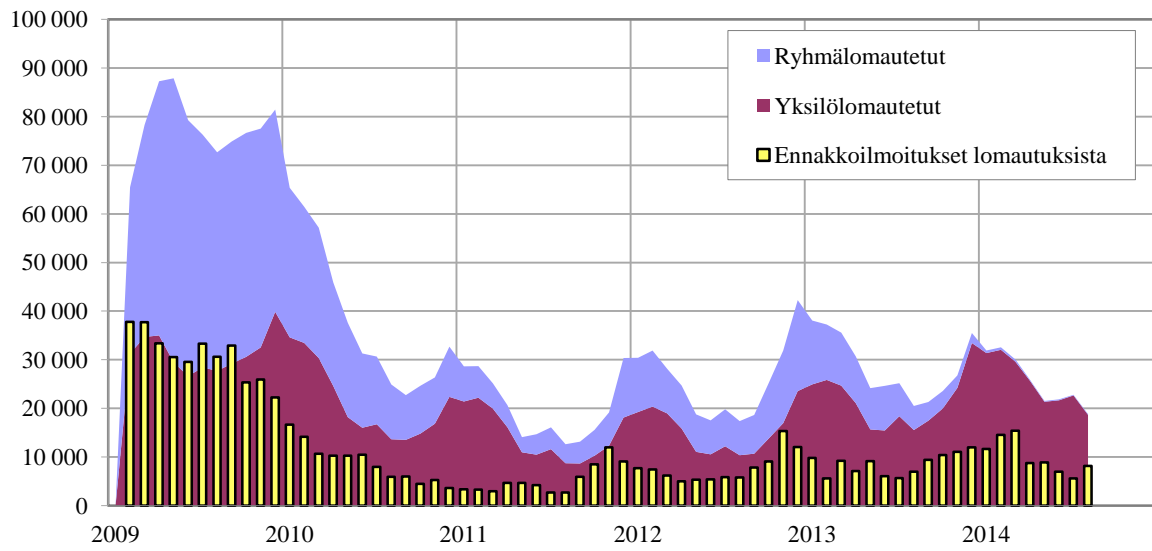
Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

Tuotannon suhdannekuvaaja palveluissa 2000-2014

Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

Lomautettujen määrän kehitys

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

LIITETAULUKKO: Työvoiman ulkopuolella olevat pääasiallisen toiminnan (henkilön oma ilmoitus) ja iän mukaan

		Työvoimaan kuulumattomat yhteensä, 1000 henkeä						Erotus
		2010	2011	2012	2013	2013 I-IX	2014 I-IX	
Työvoiman kuulumattomat yht.	15-74	1372	1376	1385	1411	1392	1402	9
	15-64	921	902	887	886	871	861	-10
	15-24	343	337	330	327	314	311	-4
	25-34	109	110	116	118	117	121	3
	35-44	69	67	69	76	75	75	-1
	45-54	85	82	80	83	81	81	0
	55-64	315	306	292	283	283	274	-9
	65-74	451	474	497	524	521	541	20
Opiskelija	15-74	344	337	329	327	311	310	-1
	15-64	343	337	329	327	311	310	0
	15-24	288	281	272	268	255	250	-5
	25-34	36	36	38	37	35	37	2
	35-44	12	12	11	14	13	15	2
	45-54	7	7	6	7	7	8	1
	55-64	1	1	1	2	2	1	-1
	65-74	0	.	.
Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke	15-74	804	816	820	830	827	836	9
	15-64	354	343	324	309	309	299	-10
	15-24	8	7	6	9	8	10	1
	25-34	11	13	14	13	13	14	1
	35-44	18	18	20	18	19	18	0
	45-54	50	47	44	46	45	43	-2
	55-64	268	257	240	222	223	213	-11
	65-74	450	473	495	521	518	537	19
Hoitaa lapsia tai omaisia	15-74	81	82	83	85	87	81	-6
	15-64	80	81	82	84	86	79	-7
	15-24	11	10	11	8	8	8	-1
	25-34	45	45	45	48	49	44	-5
	35-44	20	21	21	24	24	22	-2
	45-54	3	3	3	3	3	3	0
	55-64	1	2	2	2	2	2	0
	65-74	1	1	1	1	2	2	1
Varusmies	15-74	18	21	20	19	20	19	-1
	15-64	18	21	20	19	20	19	-1
	15-24	18	20	19	19	20	19	-1
	25-34	0	0	0	0	1	1	0
	35-44
	45-54
	55-64
	65-74
Muu tai eos	15-74	125	121	133	148	147	154	8
	15-64	124	121	132	147	145	153	8
	15-24	19	18	21	22	22	24	2
	25-34	17	17	19	19	20	24	4
	35-44	18	16	17	20	20	20	0
	45-54	26	24	27	27	26	27	0
	55-64	44	46	49	57	56	58	2
	65-74	1	1	1	1	1	1	0

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

TEM-analyysejä –verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt
 → www.tem.fi → julkaisut → TEM-analyyseja

Nio, Ilkka (1/2008); **Työvoimatoimistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi – esimerkkinä rakenteellisen työttömyyden alentaminen**

Torvi, Kai (2/2008); **Maahanmuutto vastauksena työvoiman saatavuuteen – loppuraportti**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (3/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (4/2008); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2005 ja 2006**

Tuomaala, Mika (5/2008); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2007**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (6/2008); **Alueelliset rakennemuutokset**

Mella, Ilkka (7/2008); **Maakuntien suhdannekehitys**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (8/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2008**

Tuomaala, Mika – Torvi, Kai (9/2008); **Kohti työperusteista maahanmuuttoa: Ulkomailta palkattavan työvoiman tarpeen arviointi**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki (10/2009); **Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -vaikutusarviointia**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (11/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2009**

Heinonen, Ville – Kangaspunta, Kirsi – Räisänen, Heikki – Sardar, Paula (12/2009); **Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu**

Tuomaala, Mika (13/2009); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2008**

Alatalo, Johanna – Torvi, Kai (14/2009); **Joustoturva Suomen työmarkkinoilla: indikaattorit ja niiden tulkinta**

Mella, Ilkka (15/2009); **Maakuntien suhdannekehitys 2007–2009**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (16/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2009**

Kaarna, Anssi (17/2009); **Väestön hyvinvointi alueilla – tilastollinen katsaus**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (18/2009); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2006 ja 2007**

Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (19/2010); **TE -toimistojen tuottavuus ja työpaikkojen täytön tehokkuus**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (20/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (21/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala, Mika (22/2010); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (23/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (24/2010); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2008**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (25/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2010**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (26/2010); **Työvoiman rekrytointi taantumassa – julkisen työnvälityksen näkökulma**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tiainen, Pekka (27/2010); **Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset**

Avikainen, Ahti – Kerminen, Päivi – Korhonen, Tiina – Murto, Mikko – Peura, Jari (28/2010); **Työhönsuostamisesta työn tarjoamiseen – työhönsuostusten käyttöä koskeva selvitys ja kehittämissuistykset**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (29/2011); **Maakuntien suhdannekehitys 2009 – 2011**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (30/2011); **Työvoimatilanne metsäalan ammateissa**

Douglas, Inka – Kerminen, Päivi – Meling, Timo – Peura, Jari (31/2011); **Työttömyysuuvun menettäminen työvoimapolitiisesta moittittavan menettelyn takia**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (32/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala, Mika (33/2011); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2010**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (34/2011); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2009**

Järvinieni, Päivi (35/2011); **Suomen työelämän muutuskuvia 2000 luvulla – Tutkimuksesta vaikuttavaan kehittämiseen?**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (36/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2011**

Hytönen, Jukka – Mella, Ilkka – Pousi, Anu (37/2011); **Äkillisen rakennemuutoksen alueet 2007–2011**

Räisänen, Heikki (38/2011); **Rekrytoinnin mustan laatikon avaaminen: rekrytoinnin syyt, rekrytointiongelmät ja hakukanavat Suomessa v. 2010**

Mella Ilkka (39/2012); **Maakuntien suhdannekehitys 2010–2012**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (40/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2012**

Tuomaala, Mika (41/2012); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2011**

Sihto, Matti – Tuomaala, Mika – Sardar, Paula (42/2012); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010**

Koponen, Eija-Leena – Laiho, Ulla-Maija – Tuomaala, Mika (43/2012); **Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja –tarjonnan kehitys vuoteen 2025**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (44/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Syksy 2012**

Sihto, Matti – Sardar, Paula (45/2012); **Ikääntyneiden työllisyys- ja työttömyyskehitys uuden ikäpolitiikan aikana**

Honkanen, Petri – Kangaspunta, Seppo – Koponen, Eija-Leena – Tukki, Jukka – Tuohinen, Titta (46/2013); **Ilmiöitä 2013 – Toimintaympäristön muutoksia, joita TEM ei voi väistää**

Räisänen Heikki (47/2013); **Onko yksikään työllisyyskokeilu onnistunut Suomessa?**

Mella Ilkka, Pouru Laura (48/2013); **Maakuntien suhdannekehitys 2011–2013**

Alatalo, Johanna – Koponen, Eija-Leena – Saijets, Heli (49/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Kevät 2013**

Koponen Eija-Leena (50/2013); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2012**

Koponen Eija-Leena – Räisänen Heikki (51/2013); **Minne ja miten uudet työpaikat syntyvät?**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Saijets Heli (52/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Syksy 2013**

Sihto Matti – Sardar Paula (53/2013); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2011**

Räisänen Heikki (54/2013); **Työtarjousten vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin kestoon julkisessa työnvälityksessä**

Räisänen Heikki – Sardar Paula (55/2014); **Virta-varanto –kaaviot TEM:n työnvälityksen tilastojärjestelmässä – käsitteitä, sovelluksia ja tulkintoja**

Mella Ilkka – Urjankangas Hanna (56/2014); **Maakuntien suhdannekehitys 2012 – 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Räisänen Heikki (57/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2014**

Vuorinen Pentti (58/2014); **Läpidigitalisoitunut maailma – Virtuaalinen tulevaisuus keskuudessamme – TrendWikiä hyödyntävä raportti**

Räisänen Heikki (59/2014); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2013**